Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 151 (16674) | 1984 оной июлиин 1, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

Европын биохимическэ бүлгэмүүдэй федерациин XVI конференци Москвада хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Бодото дээрээ тэрэ дэлхэйн олон оронуудай эрдэмтэдэй хабаадалгатай хуралдаан болоһон байгаа. Дэлхэйн бүхы түбинүүдые түлөөлһэн 3 мянга гаран эрдэмтэд тэрээндэ хабаадаба. Элитэ ехэ биохимигүүд болон биофизигүүд, генетигүүд болон микробиологууд, эрдэм ухаанай шэнэ шэглэлнүүдэй үндэһэ һуури табилсагшад тэдэнэй дунда бии байгаа. Мүнөө үеын биологиин туйлалтануудай энэ харалга тухай һанамжануудаа хэлэхэ гүйлтатай-гаар ТАСС-ай корреспондент СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик Ю. А. Овчинниковта хандаба.

— Конференциин амжалтатай хүдэлмэреэр сэдьхэлээ ехээр ханажа байһан тухайдаа конференциин президент байһан туладаа мэдүүлнэб,— гэжэ Ю. А. Овчинников хэлэбэ. Һүүлэй үедэ дэлхэйн лабораторинууд соо хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэбэбди.

(ТАСС).

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БУРЯАДАЙ УЧАСТОГЫЕ БАРИҺАН БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ, ХАБСАРГАГШАДТА, АШАГЛАГШАДТА, ПАРТИЙНА, СОВЕТ, КОМСОМОЛОЙ БОЛОН ПРОФСОЮЗАЙ БҮХЫ ОРГАНИЗАЦИНУУДТА

Хүндэтэ нүхэд!

КПСС-эй обком, республикын Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком танине манай республикын газар дайда дээрэ Байгал-Амарай түмэр замые табижа дүүргэһэн энэ гайхамшагта илалтатайгаар дашарамдуулан амаршална. Танай энэ ажалай ехэ амжалта оронойнай транспортна барилгашадай агуу Октябриин 67 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Байгал-Амарай түмэр замые нээхэ гэһэн социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ хубитаань болохо байна. Гэхэтэй хамта эндэ КПСС-эй ЦК-гай «ГлавБАМстрой» управлениин коллективэй патриотическа үүсхэлые үндэрөөр сэгнэн дэмжэһэн ушарһаа дулдыдан, «Нижнеангарсктрансстрой», «БАМтоннельстрой», «ЗапБАМстроймеханизация», «Мостострой-9», «БАМтрансвзрывпром» трестнүүд болон бусад барилгын эмхинүүдэй коллективүүдэй зохёохы эдэбхи үүсхэл харагдана.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ республикын газар дайда дээрэ зам баригшад хэдэн миллиард түхэригэй капитальна һомололго ашаглажа, 635 километр түмэр харгы табиһан, 460 хүүргэ болон бусад барилга бодхооһон, Байгалай, Байгалай хушуунай тоннельнүүдые малтаһан, 53 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, олон һургуули, хүүгэдэй саадууд болон социальна бусад объектнүүдые бариһан байна. Энэ табан жэлэй түсэбүүд жэлээр урид дүүргэгдэнэ.

Энэ ехэ амжалтанууд оньһон техникэ һайнаар хэрэглэһэнһээ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнһээ, партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ябуулһан асари ехэ эмхидхэлэй ба иитэ-политическэ хүдэлмэриһөө эшэ үндэһэтэй.

Барилгын хүдэлмэриин эршэ хүсэн, ажалай һайн һайхан заншалнууд, орёо хүндэ зорилгонуудые дүүргэхэ шадабариһаа уламжалан, барилгашадай коллективэ энэ жэлэйнгээ программые болзорһоонь урид дүүргэхэ, саашадаа түмэр замые саг үргэлжын хүдэлмэридэ бэлдэхэ байһандань этигэмээр.

Хүндэтэ нүхэд!

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэтнай ажалай шэнэ амжалтануудые хүсэнэбди.

КПСС-эй ОБКОМ | БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ | ОБЛСОВПРОФ | ВЛКСМ-эй ОБКОМ

ПАРТИЙНА КАДРНУУДАЙ ХАЛААН

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академи шэнэ хүмүүжэмэлнүүдээ һургажа гаргаба. Дээдэ партийна һургуулида һуралсагшадай ба аспирантнуудай дүүргэжэ гаралгада зорюулагдаһан баярай суглаан июниин 29-дэ Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев сугларагшадай урда үгэ хэлээ. КПСС-эй Центральна Комитедэй үмэнэһөө тэрэ дүүргэгшэдые, профессорнууд болон багшанарые, академиин бүхы коллективые гайхамшагта ушараарнь үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, нүхэр К. У. Черненкэһээ коммунис амаршалга, эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые суглаанда хабаадагшадта дамжуулһан байгаа.

Орон доторхи ниитын-политическэ байдал парти болон арадай нэгэ¹лэй саашадаа бэхижүүлэгдэжэ, КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргын улам дээшэлжэ байһые харуулна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Стратегическэ удха шанартай зорилгые — хүгжэлтэ түгэс социалис общество нарижуулан һайжаруулха хэрэгые парти бэелүүлжэ байна. КПСС-эй ээлжээтэ, XXVII съездэ бэлэдхэл эхилээ.

Экономикодо, ниитын ажабайдалда, партийна байгуулалтада болоһон һайн хубилалтануудые батадхаха, хүгжөөхэ гээшэ онсо удха шанартай гэжэ парти тоолоно. Энээгээр партийна организацинуудай ажал ябуулгын гол шэглэл олохон ушарта тодорхойлогдодог. Ниитын ажабайдалай бүхы талада партийна эдэбхитэй нүлөө үзүүлхэ, улам ургажа байгаа зорилгонуудтай тааралдуулан, партийна хүтэлбэриин гуримуудые һайжаруулха, түхэл шэнжэнүүдыень, онол аргануудыень улам үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхидэ орходоо шухала удха шанартай байна.

Экономикые хүгжэлтэ дэбжэлтын замда гаргалгада хабаатай арадай ажахыда болоһон гүнзэгы ехэ хубилалтануудые хэхэ шухала гэжэ Е. К. Лигачев тэмдэглээ.

Тэрэнэй захяа заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлгын үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын бүхы ажал ябуулгые шэнэ шатада гаргаха байһыень КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумһээ хойшо үнгэрһэн жэл батаар элирхэйлэн харуулба. Академиие дүүргэгшэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо зэргэтэй.

Партийна, совет, үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин шухала үүргэ дүүргэдэг байһан тухайда КПСС-эй ЦК-гай секретарь тогтожо хэлэхэдээ, парти дүй дүршэлтэй, шалгагдамал кадрнуудтай юм гэжэ мэдүүлээ. Гэбэшье ажабайдал тэдэнэртэ саг үргэлжэ шэнэ шэнэ эрилтэнүүдые табина. Мүнөөнэй оршон байдалда ушар ёһо ойлгохо, шэнэ юумэ гүнзэгы сэдьхэлһээ мэдэрхэ, бодото үйлэ хэрэгүүдтэй тааруугаар хүдэлмэреэ эмхидхэжэ шадаха, партийна үндэр мэдэрэлтэй, арюун һайхан абари зантай байха гээшэ онсо шухала удха шанартай юм.

Аха дүү социалис оронуудһаа—Болгариһаа, Венгриһээ, Монголһоо, Польшоһоо, Чехословакиһаа, ГДР-һээ, Кубаһаа, Вьетнамһаа ерэһэн ехэ бүлэг һурагшад, аспирантнууд совет нүхэдтээ хамта академиие дүүргэбэ. Хамтын һуралсал, манай партинуудай олоһон дүй дүршэлые халан абалсалга — энэ хадаа пролетарска, социалис интернационализмын һайн һургуули, манай партинуудай ба арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной улам батаар бэхижэжэ байһан тухай тодорхой гэршэ жэшээ болоно.

Академидэ һуралсагшад ажал хэрэгтээ эдэбхитэйгээр хам орохо, зохёохы ёһоор, шэк габьяатайгаар ажаллаха, парти болон арадай үмэнэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ юм гээд Центральна Комитет этигэн найдана гэжэ Е. К. Лигачев тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

БАМ-ай АГУУЕХЭ БАРИЛГА БУРЯАД ОРОНОО СУУРХУУЛНА

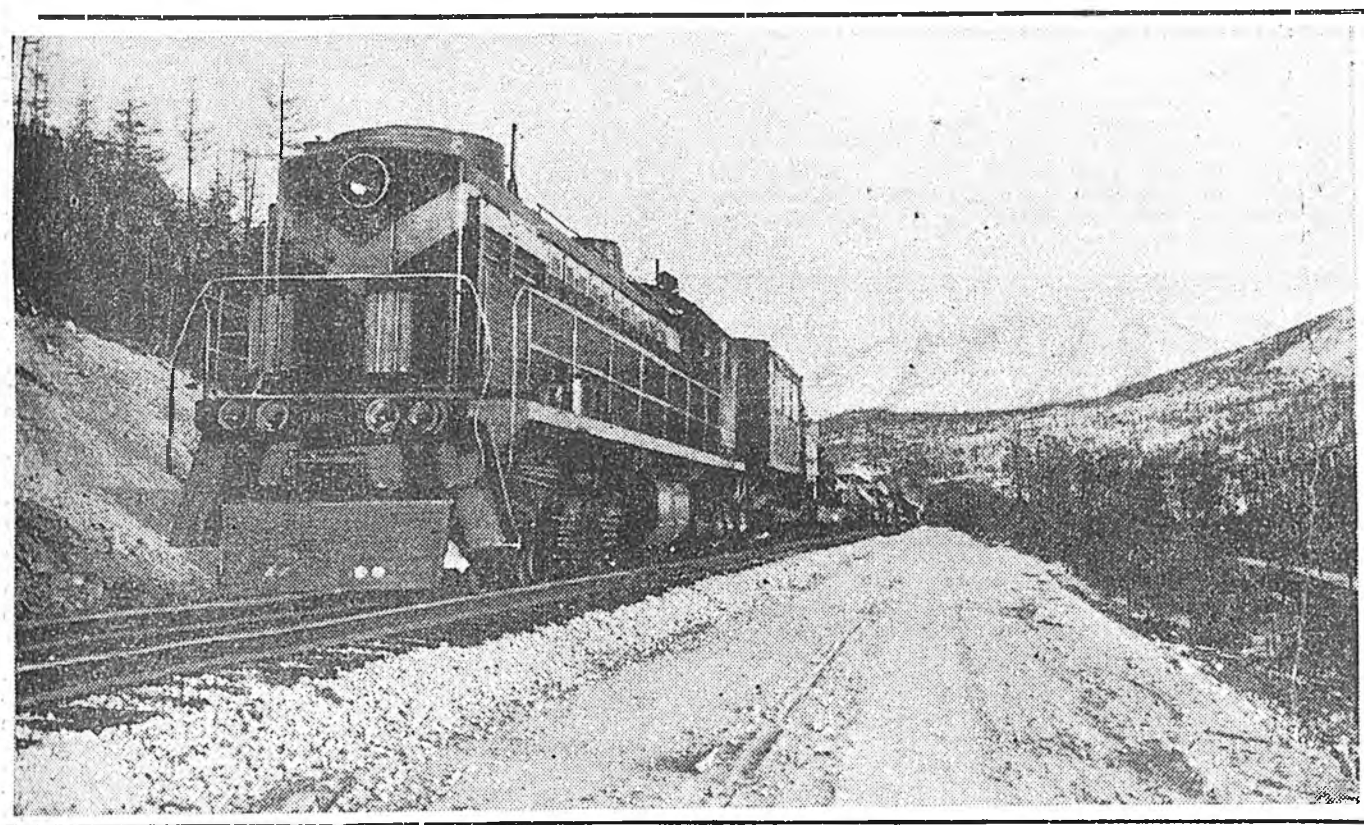

Мүнөөдэр Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай барилгашад үшөө нэгэ илалгаяа тэмдэглэхэнь. Байгал-Амарай түмэр замай эгээ хүшэр участогуудай нэгэн болохо Буряад оронойгазар дайда дээрэхи барилга түгэсхэгдэжэ, барилгашад Шэтын областиин газар дээрэ гараа. Буряад республикын, Шэтын областиин хилэ — Витим мүрэн дээрэ барилгашадай баяр ёһололой митинг болохо.

Урдамнай Сюльбан! Хоридохи зуун жэлэй агууехэ барилга — Байгал-Амарай түмэр харгын эхинһээнь эсэс хүрэтэр шэнхинээтэ замые нээжэ «алтан рельс» табихын түлөө БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад мүрысөөтэ ажалай хүбшэргэй дэлиихэй.

Алдар суута барилгашадай ажал хэрэгүүд тухай материалнуудые газетымнай 2-дохи, 3-дахи хуудаһануудта уншахые гуйнабди.

ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭХИН

Ниитын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын замда гаргаха гээшэ хүтэлбэрилгын хэрэгые гуримшуулгаһаа, ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулгаһаа гол түлэб дулдыдадаг юм. Политическэ талаараа болбосорһон, ушар ёһо ойлгохо, үүсхэл эдэбхитэй, ажал хэрэгтээ зохёохы ёһоор хандадаг хүнүүд мүнөөнэй үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр хүтэлбэрилжэ шадаха байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Арадай ажахын академи эдэ шэнжэ шанарнуудые һурагшадтаа хүмүүжүүлдэг юм. Тэрэниие дүүргэжэ гарагшадта зорюулагдаһан баярай суглаан июниин 29-дэ Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков сугларагшадай урда үгэ хэлээ. Академиие амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө тэрэ сугларагшадые халуунаар амаршалаад, дээдэ шатын хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэлгэдэ зохёохы ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө профессорско-багшанарай бүридэлдэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Академиин бүхы коллективтэ, илангаяа тэрэниие дүүргэжэ гарагшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэхэ, социалис Эхэ оронойнгоо һалбаран бадархын аша туһада тодорхой ажал хэрэгүүдтэ олоһон эрдэмээ элсүүлэн зорюулха һайн һайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулха талаар нүхэр К. У. Черненкын даалгабариие сэдьхэлээ ханангяар бэелүүлжэ байнаб гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

XXVI съездын ба КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй захяа заабаринууд, шиидхэбэринүүд манай обществын ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлнэ. Ороной экономико хүгжөөхэ тухай — материальна бааза, ниитын бүхы хубилалтануудай үндэһэ һуурииие хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха гээшэ партиин бэелүүлхэ гол хэрэг болоно. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумһээ хойшо үнгэрһэн богони болзор соо коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй хүсэлэл эрмэлзэлээр, эршэ зоригоор ёһо гуримые, социалис журамые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, экономическа үндэр ехэ үрэ дүнгүүдые туйлалгада, ниитын үйлэдбэриие дээшэлүүлгэдэ горитой ехэ үрэ дүнгүүдые туйлаа гээд хэлэхэ дүүрэн үндэһэ баримтатайбди.

Хэгдэһэн ажал хадаа ехэ хүдэлмэриимнай эхин болоно гэжэ парти тоолоно. Бүхы һайн юумэ шадаал һаа богони болзорто бэхижүүлхэ, экономическа үрэ дүнгүүдые һайжаруулха, ушаржа байһан дутуу дунданууды̄е усадхаха гээшэ. манай гол зорилго болоно.

Энэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн ехэ хүдэлмэри бидэниие хүлеэнэ. Партиин Программые шэнээр редакцилгые, Экономическа ба социальна хүгжэлтын саашанхи гол шэглэлнүүдые баталан абаха ёһотой, КПСС-эй XXVII съездэ бэлдэхэ байнабди.

Академиие дүүргэгшэд Эхэ оронойнгоо Экономическа ба социальна хүгжэлтын зорилгонуудые дүүргэлгэдэ, табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха аабза гээд этигэн найдажа байһанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР—ДАЛАЙН ФЛОДОЙ БОЛОН УҺАН ЗАМАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

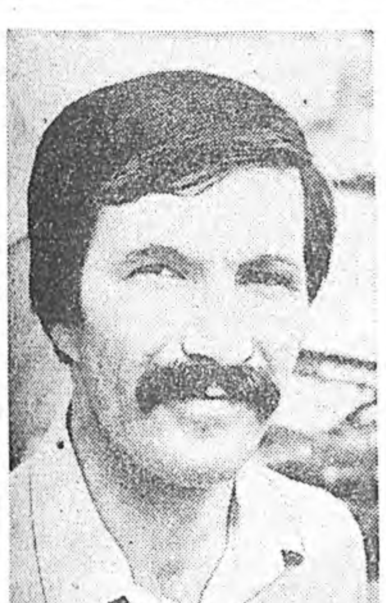

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

Республикымнай транспортын шухала һалбаринуудай нэгэн болохо гол мүрэнэй флодой ажалша коллективүүд һүүлэй жэлнүүдтэ горитой ехэ хэмжээнэй арадай ажахын ашаануудые Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэн дээгүүр зөөһэн байна. Байгша оной навигацида манай флот арадай ажахыда хэрэгтэй 1 миллион 936 мянган тонно ашаа зөөхэ түсэбтэй. Эдэ зорилгонууд хүндэшье, хүшэршье һаа, дүүргэмээр.

Манай флодто 300 мориной хүсэтэй долоон буксир, шэнгэн түлишэ зөөдэг ТНМ-34 түхэлэй хоёр танкер, пассажирнуудые зөөдэг хоёр теплоход ашаглагдажа байна.

Би Благовещенск хотын гол мүрэнэй училищи 1978 ондо дүүргээд иишээ хүдэлхэеэ ерээ һэм. Шэнгэн түлишэ зөөдэг «ТНМ-36» түхэлэй танкерта хоёрдохи штурманаар хүдэлжэ эхилһэн хүм. Удаань «Заря—76» түхэлэй теплоходто капитанай дублероор, «РТ-305» түхэлэй буксирта капитанаар хүдэлһэн хүм. Минии энэ судна дээрэ хүдэлхэеэ ерэхымни урда тээ коллективнай СССР-эй 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ илажа, Зүүн-Сибириин пароходствын ажалай алдар солын дэбтэртэ оруулагдаһан байгаа. Пароходство дотороо иимэ мэдээжэ болоһон коллективые даажа абахадаа, экипажайнгаа оролдолгоор олоһон алдар солыень унагаангүй, дабхар оролдосотойгоор хүдэлхэ гэжэ һанаһаншье, бодолгото болоһоншье байхаб.

Бидэ, ехэнхидээ май һараһаа эхилжэ, уһан дээрэ мүльһэнэй тогтоһор хүдэлдэг гээшэбди. Мүнөө Бэшүүрэй районой Харланай порт хүрэтэр шулуу нүүрһэ зөөнэбди. Тэндэһээ Улаан-Үдэ хүрэтэр таряа талха зөөнэбди. Мүн намартаа хартаабха, мал болон хүдөө ажахын бусад продукцинуудые шэрэнэбди. Мүн Сэлэнгэ мүрэнэй оёорһоо абтаһан хайр шулуу республикынгаа барилгын организацинуудта эльгээдэгбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ һэмди. Тиигэжэ экипажнай «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Байгша оной навигациие яһала һайнаар эхилэнхэйбди. Май һарын түсэбтэ даабариие 119 процент, июниинхие 130 процент, бэелүүлээд байнхайбди. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэл республикымнай хүдэлмэришэдтэ онсо удха шанартай. Юуб гэхэдэ, Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад оронойн һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баяр тэмдэглэгдэхэнь. Энэ ород, буряад арадуудай түүхэтэ һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Тус мүрысөөндэ манай коллектив хам оролсоһон байна. Энэ ушараар экипаж бүхэн өөһэдынгөө социалис уялгануудые шэнээр хаража үзээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, габшагайгаар хүдэлжэ байнхай. Мүн манайшье экипаж долоон һарынгаа түсэбтэ даабариие энэ үдэрые угтуулан дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, ажаллажа байнабди. Ажалаймнай хэды урагшатайгаар ябаашье һаа, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу дунданууд бии. Харланай порт теплоходой тогтохо гурбан причалтай юм. Эдэ причалнууд хэзээ үнии баригдаһан аад, заһабарилагдаагүй байһаар. Эндэхи портын хуушаржа муудаһан кранууд, транспортернуудаар 3 часай орондо 12 часай туршада ашаална. Тиимэһээ ажалай үнэтэ саг үрэ багатайгаар гаргашалагдажа, хүдэлмэриин бүтээсэ доошолно. Эндэһээ тобшолол хэбэл, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Экипаждамнай дүршэл шадабаритай болоһон гурбан моторист, нэгэ штурман, нэгэ механик ажалладаг. Гадна бидэнэй эдеэ хоол бэлдэдэг нэгэ тогоошон хүдэлнэ. Бултадаа нэгэ эрмэлзэлтэй, һанал бодолтой хадаа нэгэ хүн шэнги эбтэй зетэй коллектив болонхойбди. Коллективтэмнай нүхэд ёһоной харилсаан батажанхай. Уһан замшадта энэ һайн һайхан заншалнууд тон үнэтэй юм. Экипажаймнай гэшүүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатай байһанаа мэдэрэн, бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлдэг. Тиимэһээ манай коллективтэ ажалайнгаа болон ниитын журам эбдэхэ ушарнууд үгы болонхой. Эндэ габшагай ажалаараа шалгарһан нүхэдөө дурдангүй гарахын аргагүй. Штурман Ю. В. Сухинин, механик А. А. Вольных, мотористнууд В. Б. Некрасов, Н. Д. Покацкий, Г. А. Супрун, гэгшэд ажалша бэрхэ хүнүүд юм.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй харюу болгон, манай коллектив, түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлхэ, ашаа зөөлгын оорынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр нэмэжэ хямдаруулха гэһэн зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб болон уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадахабди гэжэ һананаб.

Г. В. ГОВЯЗИН,
Улаан-Үдын уһан замай портын «РТ-305» түхэлэй буксирай капитан.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Далайн флот СССР-эй гадаадын худалдаа наймаае транспортаар хангалгада гол һуури эзэлдэг юм. Россин гол мүрэнэй флодой ашаа зөөлгын хэмжээн олон миллион тонноор хэмжэгдэнэ. Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан июниин 29-дэ Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, социалис мүрысөөндэ илагшад, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд суглаанай президиумдэ һууба.

РСФСР-эй гол мүрэнэй флодой министр Л. Б. Багров элидхэл хээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые, партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула далайн ба гол мүрэнэй уһан замшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулһан байна.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө, Далайн флодой болон уһан замшадай үдэртэй дашарамдуулан «РТ-304» теплоходой капитан Алексей Иванович Мурычев, Улаан-Үдын уһан замай портын «Совет» гэжэ теплоходой капитан-механик Юрий Петрович Степанов гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй **Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнагдаа.

СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Совет правительство бултанай анхарал хандуулна.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые замбуулинай дайдада нэбтэрүүлгэ дайнай аюулые эрид үргэдхэхэ, юрэнхыдөө буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо хараа түсэбүүдые буруу һүргэхэ байна. Дээрээ ортошоогүйдөө үйлэ хэрэгүүдэй иимэ хүгжэлтые зогсоохо эрилтын үргэдэжэ байһыень хаа хаанагүй һайнаар ойлгоно. Иимэ арга боломжын алдагдашахагүйн, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые замбуулинай дайдада нэбтэрүүлхэгүйн тула бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Бодото дээрээ энэ юун удхатайб гэхэдэ, али бүхы буу зэбсэг—юрын, ядерна, лазерна, туяа гэрэлэй гү, али ямар нэгэн бусад ондоо түхэлэй буу зэбсэгүүдэй замбуулинай дайдада гаргагдаха, тэндэ жолоодогдодог гү, али жолоодогдодоггүйшье түхеэрэлгэнүүд дээрэ тодхогдон табигдаха ёһогүй. Замбуулинай буу зэбсэг бүтээн гаргагдаха, туршагдаха гү, али ракетэһээ хамгаалалта хэхын, хэмэл ододые буудажа унагааха хэрэгсэлнүүд болгогдожо, газар дээрэ гү, али агаарта байһан юумэндэ эсэргүүгээр хэрэглэхын тула али бүхы аргаар тодхогдон табигдаха ёһогүй. Бүтээн гаргагдаһан иимэ хэрэгсэлнүүд үгы хэгдэхэ ёһотой.

Замбуулинай дайдада, замбуулин сооһоо Газар руу, мүн замбуулин соо байһан объектнүүдтэ Газар дээрэһээ хүсэ хэрэглэлгэ хододоо хоригдохо зэргэтэй.

Али бүхы буу зэбсэгүүдые — замбуулинай дайдаһаа добтолго хэхэ хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо хэмэл ододые, ракетэнүүдые унагааха талаар замбуулинай дайдада байрлуулагдаһан түхеэрэлгэнүүдые, мүн замбуулин соохи объектнүүдые унагааха зорилготойгоор газар дээрэ, агаарта гү, али далай дээрэ байрлуулагдадаг али бүхы хэрэгсэлнүүдые — хориһон, үгы хэхэ зорилготой иимэ хандаса али бүхы талын абаһан уялгануудые сахихын түлөө найдамтай хиналта тогтоохо арга олгохо байна.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха талаар зорюута томилогдоһон делегацинуудай хабаадалгатайгаар совет-американ хөөрэлдөөнүүдые эхилхые Советскэ Союзай правительство Америкын Холбоото Штадуудай правительствада дурадхана. Хэмэл ододые буудажа унагааха түхеэрэлгэнүүдһээ бүрин хүсэдөөр арсаха тухай асуудал эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ шиидхэгдэхэ ёһотой.

Хэрбээ Австриин правительствын зүбшөөгөөд байгаа һаань, иимэ хөөрэлдөөнүүдые энэ жэлэй сентябрь һарада Венэдэ (Австри) эхилжэ болохо байгаа. Хөөрэлдөөнүүдые эхилэлгын тодорхой һара үдэр дипломатическа аргаар зүбшэн хэлсэгдэхэ һааб даа.

Үгэеэ ойлголсолгонуудые туйлахын, замбуулинай буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха талаар бодото хэмжээнүүдые абахын тула таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулха зорилготойгоор Советскэ Союз хөөрэлдөөнүүдэй эхилхэһээ хойшо иимэ буу зэбсэг туршалгые, тараан тодхолго болюулхые мүн лэ дурадхана. Энээндэ бусад гүрэнүүдэй хабаадалсаха ушарай һайшаагдаха байһыень элитэ.

Хүн түрэлтэндэ амгалан тайбан замбуулинай дайда хангахын, энээн тушаа олон талын үгэеэ ойлголсолгодо үндэһэлэн, ниитэ хүн түрэлтэнэй энэ зорилгые шиидхэлгэдэ бусад гүрэнүүдтэ жэшээ харуулхын тула замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар томо ехэ гүрэнүүд байһан туладаа СССР болон США өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ уялгатай.

Энэ асуудалай дары шиидхэгдэхэ, шухала удха шанартай байһые Совет правительство хараадаа абажа, энэ хандалгада США-гай правительство һайн харюу дары түргөөр үгэхэ аабза гэжэ хүлеэнэ.

* * *

Совет правительствын мэдүүлгын текст США-гай правительствада дамжуулан үгтэһэн байгаа.

БАМ-ай АГУУЕХЭ БАРИЛГА

КОММУНИСТНУУДАЙ ЖЭШЭЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэжэ, Сибириин суута Лена мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэн хүрэтэр ашаанай поезднуудые ябуулха гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй XXVI съезд баталан абаа бэлэй. Бүхы совет арад, тэрэ тоодо Буряадай участогай барилгашад, түрэл Коммунис партиингаа табиһан энэ хүнгэн бэшэ, тон харюусалгатай даабарие саг болзортонь дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, үйлэдбэриин, ажалай, технологическа журам бүри шангадхажа, эрхим һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Гурбан жэл табан һарын туршада Буряадай участогай хүдэлмэришэд асари ехэ хэмжээнэй ажал дүүргэжэ, Хойто-Байгалай районой газар дээгүүр түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэрөө болзорһоонь х о л о уридлаа, энэ шухала ажалаа Баунтын районой ажалшадта дамжуулан үгөө бэлэй.

Байгалай тоннелиин барилга дээрэ түгэсхэлэй шата дүүрэжэ, ашаанай поезднуудые ябуулха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэ. Байгша ондо энэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ, Северобайкальскын түмэр замшадта тоннель тушаагдахаар хараалагдана. Байгалай эрьеын тоннельнүүдэй барилга мүн лэ урагшатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Энэ жэлэй дүүрэтэр энэ дүрбэн тоннель бариха хүдэлмэри түгэс дүүрэхэ юм. Байрын гэрнүүдэй, промышленнэ объектнүүдэй, түмэр замай станцинуудай, локомотивна депонуудай барилганууд мүн лэ хурдан түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэгдэжэ, гүрэнэй даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Буряадай участогай хүдэлмэришэд эрхим шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, үндэр бүтээсэ түйлажа байдагаараа холо ойгуур мэдээжэ болоһон ааб даа. Эдэнэй баатаршалгата ажал тухай түбэй, республикын газетэнүүдтэ бэшэгдэдэг, радио болон телевидениидэ харуулагдадаг юм. Барилгашад болон түмэр замшад, автомашинануудай жолоошод түйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхаха гэжэ яһала оролдодог, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шададагшье гэхэшэ.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлжэ, гүрэнэй даабари болон уялгаа дүүргэхэ хэрэгтэнь КПСС-эй Хойто-Байгалай горком саг үргэлжын туһа хүргэжэ, эмхидхэлэй болон ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Дүрбэн партком, партийна 41 эхин организаци, партийна 210 бүлэг ажалшадые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

Ажалай түрүүшүүлэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлнүүд саг дары дэмжэгдэдэг болонхой. Коммунист А. Бондариин хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд жэл бүри һонирхолтой үүсхэл гаргадаг юм. Байгша оной эхиндэ арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, Буряадай участок дээрэ рельс табиха хүдэлмэреэ июлиин 1-дэ дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргажа хүүргэ баригшадтай, түмэр замай далан бэлэдхэгшэдтэй, барилгын материал гаргадаг завод, фабрикануудай коллективүүдтэй ажалай хэлсээ баталаа бэлэй. КПСС-эй Хойто-Байгалай горком энэ үүсхэлыень дэмжэжэ, шадаха зэргээрээ туһална, А. Бондариин бригадын гэшүүд зарим үдэрнүүдтэ 2—3 километр зайда түмэр харгын рельс табижа, һайн үрэ дүнгүүдые түйлана, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ.

«Бидэ БАМ баринабди, БАМ бидэнийе хүмүүжүүлнэ», гэһэн уряа доро 1-дэхи автобазын коммунист жолоошон А. И. Горшиной хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив ажаллажа, тоннельнүүдэй барилгада хэрэгтэй ашаа ехээр зөөнэ. «Би —барилгын эзэчби» гэһэн уряа доро коммунист А. П. Цивилевой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд мүрысэжэ, хамтын хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулна.

Хаана коммунистнууд эдэбхи үүсхэл гаргажа, эршэтэй шангаар хүдэлнэб, тэндэл амжалта түйлагдадаг, баатаршалга харуулагдадаг ха юм. Манай районой партийна организаци 3800 коммунистһаа бүридэнэ. Эдэнэй олонхинь тон шухала, эгээл харюусалгатай участогуудта хүдэлжэ, тэндээ эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг заншалтай. Районой партийна организаци, коммунистнууд ажалшадые интернациональна талаар үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна, хандуулхашье ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, районоймнай газар дайда дээрэ 70 г а р а н үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажалладаг байха юм. Ород, буряад, украин, белорус, татар, грузин, армян болон бусад олон арадуудай түлөөлэгшэд хоридохи зуун жэлэй асари ехэ барилгые— Байгал-Амарай түмэр замай барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлжэ, гайхамшаг баатаршалга харуулна. Ямар капиталис орондо олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд иимэ эбтэй эетэйгээр ажалладаг бэ? Гансал манай социалис оронуудта олон яһатанай түлөөлэгшэд гар гараа барилсан, асари ехэ хүдэлмэри хэжэ, Эхэ оронойнгоо экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ хүсэ шадалаа зорюулна бшуу. Интернациональна үзэл бодолтойгоор, һанал сэдьхэлтэйгээр ажаллаһан дээрэһээ манай Буряадай участогай хүдэлмэришэд һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, БАМ-ай барилгашадай гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые үнэн сэхэ ажалаараа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

Ажалшадые интернациональна үзэлтэйгөөр, үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ асуудалые КПСС-эй Хойто-Байгалай горком өөрынгөө анхаралһаа халташье гаргадаггүй. Һаяшаг городой совет эмхидхээбди. Энэ соведтэ партийна, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд — хамта 19 гэшүүн оруулагдаа. Ажалшадые интернациональна талаар хүмүүжүүлхэ соведэй хүдэлмэрие КПСС-эй горкомой хоёрдохи секретарь П. Т. Манзаров хүтэлбэрилнэ. Соведэй гэшүүдэй ябуулха хүдэлмэриин тодорхой түсэб табигдаа. Олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй бүлэ соо нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллажа, муу бэшэ үрэ дүн түйлана. Буряад оронойнгоо һайн дураараа Россин гүрэндэ ороһоор 325 жэлэй ойн урда үдэрнүүдтэ Хойто-Байгалай районой ажалшад хани барисаагаа бүри бэхижүүлжэ, БАМ-ай барилга хэхэ даабаряа алишье талаарнь үлүүлэн дүүргэнэ. Белоруссиин, Литвагай, Латвиин, Эстониин союзна республиканудай, Кабардино-Балкарай АССР-эй, Краснодарска хизаарай түлөөлэгшэд, Буряадай участок дээрэ станци болон вокзалнуудые, байрын гэрнүүдые барижа, онсо шалгарна. Литвагай, Белоруссиин, Эстониин комсомолшууд, залуушуул дундаа нягта барисаатай болонхой. Бэе бэедээ айлшалалсадаг, ажал хэрэг тухай хөөрэлдэдэг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг, дуу, хатарай концертнүүдые харуулжа, арад зонойнгоо ёһо заншалтайнь танилсуулдаг байха юм. Иимэ хэмжээ ябуулгануудые манай районой партийна организаци ехэ дэмжэдэг, али бүхы аргаар туһалдаг, шэнэ ёһо гуримуудые бии болгохо гэжэ оролдодог гэхэшэ.

ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ отрядай коллектив долоодохи ж э л э э БАМ-ай барилгада хабаадалсана. Энэ коллектив дотор 21 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаллана. Богонихон болзорой туршада Кичерэ поселок баряа, мүнөө түмэр замай станциин барилгада хаабадалсана. Отрядай 45 хүн партиин гэшүүндэ абтаа. 35 комсомол залуушуул институт болон техникумүүдтэ заочноор һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. «БАМ — аха дүүнэрэй барилга» гэһэн музей тус отрядай гэшүүд нээһэн байха юм. Һаяшаг СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо К. В. Мохортов, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков гэгшэд энэ музей соо ороходоо, ехэл һонирхон хаража, залуушуулые интернациональна хэрэгтэ үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээ һэн. Иимэ һайн һайхан ёһо заншалнууд БАМ дээрэ бии боложо байнхай. Интернациональна талаар ажалшадые, залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөн ехэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг байна. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын «ЛитБАМстрой» поездын коллектив «Таллинстрой» поездын коллективтэй социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, тэрэнэйнгээ дүүргэлгые хинан шалгалсадаг, дундаа ябалсадаг заншалтай.

КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой бюрогой шиидхэбэреэр интернациональна клубууд нээгдэжэ захалаа. Уоян поселогто «Найрамдал» гэжэ клуб һаяшаг нээгдэбэ. 40 гаран үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд энэ клубта ябажа, зүжэг наада, концерт, кино харана. Өөһэдөөшье зүжэг наааданда хабаадалсана.

БАМ-ай барилга комсомолой бүхэсоюзна габшагай ажалай барилга гээд соносхогдонхой гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээл эндэ ехэнхидээ комсомолшууд, залуушуул хүдэлнэ. Манай залуу үетэн, ерээдүйн мэргэжэлтэд БАМ дээрэ шалгалта гаража байна. Эдэнэр ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай болонхой. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа юм. Ажал хэрэгээ тон зүбөөр, һайнаар эмхидхэһэн дээрэһээ тэдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид, бүри 1983 оной декабрь һарада дүүргээ бэлэй. Тус поездын коллектив дотор 17 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаллана. Иимэ түрүү коллективүүд манай Хойто-Байгалда олон ааб даа. Хойто-Байгалда барилга бүхы ажалшад хэжэ байна. КПСС-эй XXIV, XXV, XXVI съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые сүм бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Урдань хүнэй оройдоошье ябаагүй газарнуудта поселогуудые бодхоогоо, 700 километр ута зайда авто-харгы, 500 километрэй түмэр харгы барижа, 22 километр утатай тоннель малтажа, 200 гаран ехэ, бага хүүргэ хабсаргаа. Барилгын ехэ, бага 52 организацинуудай коллективүүд Хойто-Байгалда олон миллион түхэригэй барилга хээ, хэнэшье. Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ажалай, үйлэдбэриин журам шангадхагдажа, түрүү онол арга, оньһон техникэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ.

БАМ-ай һүүлшын «алтан рельс» Сюльбан шадар табижа, Лена мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэн хүрэтэр ашаанай поезднуудые нэгэ жэлээр урид ябуулхын тула Буряадай участогай хүдэлмэришэд бултаа оролдожо байна. Олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллажа, хаба шадалаа, дүй дүршэлөө ажал хэрэгтээ зорюулна.

Буряад ороной Россин гүрэндэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй алдарта ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидэһэн Хойто-Байгалай районой ажалшад, БАМ-ай барилгашад Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр рельс табиха ажалаа болзорһоонь урид, июлиин 1-дэ дүүргэжэ, ажалай гайхамшаг илалта түйлаба. Буряадай бүхы участогаар ашаанай поезднууд ябажа эхилхэнь. Н о я б р и и н 7 болотор Витимһээ зүүлжээ, үшөө 100 километртэ түмэр харгын рельс табиха болонобди. Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр харгы табяад байхадаа, үшөө эдэбхи үүсхэл гаргажа, БАМ-ай һүүлшын «алтан рельс» болзорһоонь урид табижа, КПСС-эй ЦК-гай мартын 22-то гаргаһан тогтоолые, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсахабди.

Л. ТАБАЛАЕВ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой нэгэдэхи секретарь.

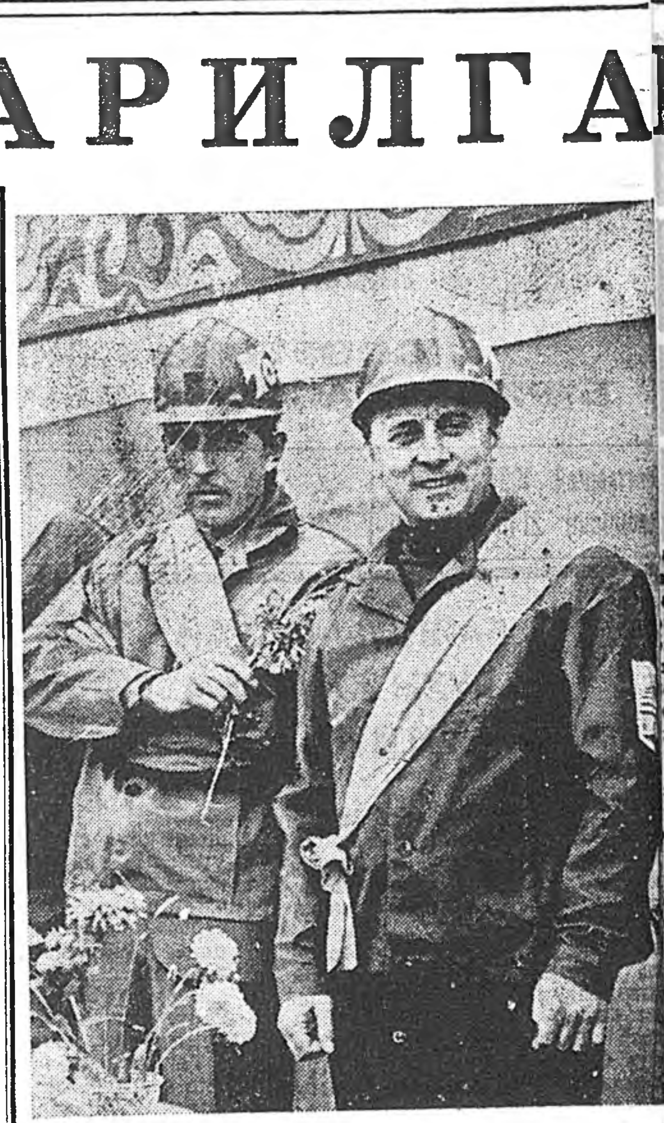

ТОННЕЛЬНҮҮД — ЗАМАЙ ТҮЛХЮУРНҮҮД

Тоннельнэ 11-дэхи отряд эмхидхэжэ, Буряадай участок дээрэ тоннельнүүдэй барилга эхилхэ гэһэн Минтрансстройн захиралта 1974 оной февралиин 4-дэ гаргагдаа һэн. Май һарын 26-да бригадир В. И. Зубковой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Хурамхаанай районой Уланхаа нютагта буугаад, түрүүшын самсаал сабшажа, гэрнүүдые барижа эхилээ һэм шуу. Удаань Байгалай хадануудай зүүн порталда, Хойто-Муяын хадануудай хормойдо, Байгалай хойто эрьедэ хүдэлмэришэд буужа, хоридохи зуун жэлэй гайхамшагта тоннельнүүдэй малталга эхилээ һэн.

Москва хотын суута метро баригша, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагдаһан В. Р. Толстоуховай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив хамагһаа урид Байгалай, долоон километр утатай тоннель малтажа эхилээ бэлэй. Дүршэл шадабаритай проходчик богони болзорой туршада шэнэ газартаа түбхинэжэ, тоннель малтаха хүдэлмэри түргэнөөр ябуулжа, ехэ амжалтануудые түйладаг болобо. Түмэр харгыһаа, промышленнэ баазануудһаа холо тоннельнүүдые бариха гэхэшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ һэн. Гэбэшье В. Р. Толстоуховай бригадын коллектив түрүүшээр һарадаа 40—50, удаань 90—100 метрэй тоннель малтажа, бүхэсоюзна рекорд түйлаһан юм. Ю. Д. Бордаченко болон бусад Байгалай тоннелиин барилгада хабаадалсажа, ажалай эрхим үрэ дүнгүүдые түйладаг һэн. Ю. Д. Бордаченкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив һарадаа 131 метрэй тоннель малтажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаа бэлэй. Буряадай участок дээрэ хүдэлжэ эхилһэн хүдэлмэришэд түрүүшын лэ үдэрһөө даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулаа.

Байгалай, Байгалай эрьеын, Хойто Муяын тоннельнүүдэй барилгые саг болзортонь дүүргэхэ гэжэ проходчигууд түрүүшын лэ үдэрһөө оролдоо юм. Байгалай тоннель бариха хүдэлмэри болзорһоо нэгэ жэлээр урид дүүргэгдээ һэн. Энэ ехэ барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, гайхамшаг баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө В. Р. Толстоухов Социалис Ажалай Геройн нэрэ солодо хүртөө һэм шуу. Бэрхэ проходчик Л. И. Базалий— Октябриин Революциин, Ю. Д. Бордаченко — Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Москва, Харьков, Ленинград хотонуудай эрхимэй эрхим метро баригшад Хойто Байгалда ерэжэ, үбэлэй янгинама хүйтэндэ, зунай аяма халуунда ажалайнгаа эршые халташье һуладхангүйгөөр ажаллажа, тоннельнүүдые малталсажа, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа. Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын, Кодарай тоннельнүүдэй барилгада олон мянган хүдэлмэришэд хабаадалсажа,. горитой амжалтануудые түйлана.

Манай «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив арбан жэлэй туршада БАМ-ай барилга дээрэ хүдэлхэдөө, бага бэшэ хэмжээнэй барилга хээ, хэнэшье. БАМ-ай хүдэлмэрилэгшэд баян дүршэлтэй болоо. Байгаалиин ямаршье эрхэ байдалда тоннель бариха арга шадалтай болоһон проходчигууд, бетонщигуудай нэрэнүүдые дурдаха болоо һаа олон ааб даа. А. И. Воронин, Г. В. Кузнецов, Н. И. Луценко, Н. В. Еременко болон бусад БАМ-ай барилгын эхилһэнһээ хойшо габшагай ажалаараа шалгаржа ябаһаар. Түрэл Коммунис партиин, Ленинскэ комсомолой хүмүүжүүлһэн залуу үеын хүдэлмэришэд аха заха нүхэдэйнгөө хүтэлбэри доро тоннельнүүдые барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Би БАМ-ай һүүлшын Кодарай тоннель барилсажа байнаб. Урдань Байгалай эрьеын, Золотинкын тоннельнүүдые малталсажа, хараалагдаһан болзорһоонь урид дүүргээ һэмди. Кодарай тоннелиин барилгын саг болзортоо дүүргэлгэһээ байгша оной ноябриин 7-до һүүлшын «алтан рельс» табижа, ашаанай поезднуудые ябуулха хэрэг сэхэ дулдыдаха байна бшуу. Тиимэһээл Кодарай тоннелиин барилгада эрхимэй эрхим мэргэжэлтэдые эльгээнхэй. Л. И. Базалий, А. Т. Гудков, Г. В. Кузнецов болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд үсэд нэтэрүүгээр ажаллана.

В. ПОПЛАВСКИЙ,
тоннельнэ 16-дахи отрядай бригадир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отрядай эрхим проходчигууд (зүүн гарһаа), Н. А. Гаевой, В. Р. Козырев.

М. МИНЕЕВЭЙ фото.

ХҮҮРГЭНҮҮД, ХҮҮРГЭНҮҮД...

БАМ түмэр харгын далаинһаа, хүүргэнүүдһээ бүридэнэ гээд хэлсэдэг. Энэ тон зүб. Юуб гэхэдэ, холын хойто нютагууд уһа голнуудаар, мүрэнүүдээр ехэ баян. Манай Буряадай участок дээрэ километр үнгэрөөд лэ хүүргэ табиха ушар дайралдаа. Тыя, Гоуджекит, Холодная, Муя, Лодья, Аку болон бусад томо голнууд дээгүүр, Витим, Дээдэ-Ангар мүрэн дээгүүр томо томо, гайхамшаг хүүргэнүүдые манай «Мостострой-9» трестын хүдэлмэришэд табяа. Дабаанһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр 295 ехэ, бага хүүргэ хабсаргагдаа.

Холын хойто нютагуудай харьялан, бурьялан урдажа байгаа уһа голнууд дээгүүр хүүргэ барихань тиимэшье амар хэрэг бэшэ ааб даа. Угайдхадаа, арадашни хододоо рельс табидаг поезд тулажа ерээд байха. Энэ поездые бидэ, хүүргэ баригшад, минутыншье туршада зогсоохо эрхэгүй ха юмбибди. Би БАМ дээрэ хүүргэнүүдые бариха хүдэлмэридэ 1975 онһоо хойшо хабаадалсанаб. Энэ хугасаа соо ехэ, багашье хүүргэнүүдые барилсаха ушар тохёолдоо.

Манай хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай коллектив Дабаан, Гоуджекит, Кичерэ болон бусад олон уһа голнууд дээгүүр хүүргэнүүдые барилсаһан байна. Бидэ хүүргэнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ яһалан оролдодог зомди. Теэд хамаг юумэн бидэнэй һаналаар болодоггүй. Хүүргэ баригшад уһа голнуудай эрьедэ, дунданнь бетоноор тулганнуудые табяад, түмэр хэрэгсэлнүүдэй хэзээ ерэхыень хүлеэжэ, үнэтэй сагаа хооһоор һалгаадагшье һэн.

Воронеж хотын түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводой коллектив бидэнийе ехэ һаатуулдаг бэлэй. Заримдаа түмэр хэрэгсэлнүүдые эльгээгээд, боолтонуудынь үгы байха. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүүргэнүүдэй түмэр бетон, түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводуудай коллективүүдтэй социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, тэрэнэй

дүүргэлтые шалгалсадаг болообди. Дундаа ябалсадаг, ажал хэрэг тухайгаа хамтаран хөөрэлдэдэг гэхэшэбди. Һүүлэй сагта барилгын материал саг болзортоо участогуудта ерэдэг байха юм.

Заводуудай коллективүүдтэй нягта барисаа байгуулһанай ашаар лэ бидэ хүүргэнүүдые түргэнөөр барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушаанабди. Минии хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив үнгэрһэн жэл 6 хүүргэ барижа, эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа. Таксимоһоо Витим хүрэтэр гурбан хүүргэ баряабди. Мүнөө Шэтын участогта хоёр хүүргэ барижа байнабди. Энэ хүүргэнүүдэй барилга август һарада дүүргэхэ даабаритайбди.

— Ямар аргаар иимэ һайн үрэ дүн түйлэнат,— гээд бидэнһээ асуудаг. Бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар бэелүүлнэбди. Жэлэй эхинһээ бригадна подрядай гуримаар 620 мянган түхэригэй ажал хэжэ, бүхы объектнүүдые эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэһэн байнабди.

Н. БУРУНДУКОВ,
хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай бригадир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүргэ баригшадай 52-дохи отрядай звеное даагша В. Тушканов.

Ф. ПИЛЮГИНЭЙ фото.

МАНАЙШЬЕ ХУБИТА ЕХЭ

Би БАМ-ай барилгада арбадахи жэлээ хабаадалсажа байнаб. Баян дэлгэр Буряад ороной хойто нютагта хүдэлмэришэдэй посёлогуудые, авто-харгы, түмэр зам барилсаха аза талаан намда тудаһан юм. Иимэ ехэ барилгада хабаадалсажа байгаад муугаар гү, али тиимэ дунда зэргэхэнээр хүдэлжэ болохо аал? Бидэ, комсомол залуушуул, түрүүшын лэ үдэрһөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаха гэжэ бэе бэедээ үгэеэ үгөөд, үдэр һүнишье, үбэл зунишье, ажалайнгаа эршые халташье һуладхахагүй гэһэн зорилго урдаа табяа һэмди.

Он жэлнүүдэй урилдан ошохошье гэхэшэнь түргэн байна даа. Буряад оронойм най хойто нютагуудта олон хүн зоной һуудаг гоё һайхан посёлогууд ербын бодонхой. Тоогүй олон уһа голнууд, гол горход дээгүүр адар томо хүүргэнүүд табигдаад, Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр ашаанай поезднууд гүйлдэдэг болобо бшуу. Байгша оной апрель һараһаа хойшо Северобайкальск городһоо Янчукан станци хүрэтэр пассажирска поезд ябадаг болобо.

Урдань ан амитадай дура зоргоороо зайжа ябадаг газарнуудаар мүнөө ашаанай поезднууд шэнхинэсэ гүйлдэжэ, БАМ-ай барилгада, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа ехээр зөөнэ. Олон мянган хүдэлмэришэдэй эрэлхэг зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар айхабтар ехэ ажал хэгдээ, хэдэнэшье гэжэ хэлэхэдэ, алдуу гарахагүй. Эндэ багаханшье һаа, миниишье оруулһан хубитай бии гэжэ һанахада, урматай байдаг.

Бидэнэй, жолоошодой, ажал тиимэшье амар бэшэ юм. Хойто Байгалда авто-харгы гэжэ огто үгы байгаа ха юм. Бидэ мульһэтэй уһан соо унажа байгаад, холын участогуудта ашаа зөөдэг һэмди. Хэды олон бэрхэшээлнүүдэй дайралдаашье һаань, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаа саг болзортонь хүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажалладаг байгаабди. Намтай хамта БАМ-ай барилга эхилэлсэһэн Василий Цивилев, Алексей Ермаков, Николай Настинков болон бусад жолоошод «Магирус» түхэлэй машинана шадамар бэрхээр ябуулжа, бэшэндээ орходоо, ехэ хэмжээнэй ашаа зөөжэ, социалис мүрысөөндэ илаһан лэ байдаг һэн.

Жэшээлхэдэ, залуу жолоошон Василий Цивилёвто тон харюусалгатай ашаа зөөхэ даабари үгэдэг юм. Эгээл холын, хүндэ хүшэр участогуудта ашаа зөөжэ, эрхим түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Мүнөөшье гэхэ гү, арбан нэгэдэхи жэлээ Василий Цивилёв БАМ-ай хүнгэн бэшэ харгыгаар ашаа зөөжэ, хододоо түрүү зэргэдэ дабшажа ябаһаар.

Эхэ орондоо, арад зондоо, түрэл Коммунис партидаа үнэн зүрхэнһөө дуратай хүнүүд лэ ажалай ёһотой баатаршалга харуулдаг шуу. Василий Цивилев БАМ-ай барилгада олон жэлэй туршада үнэн сэхээр хабаадалсажа, хүдэлмэриин эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Байгал-Амарай түмэр харгы барилсаһанай түлөө» медаляар шагнагдаа.

БАМ-ай түрүүшын барилгашан гэһэн үгэ ямар гүн гүнзэгы удхатай гэхэшэб! Би энэ түрүүшын барилгашада а р Байгал-Амарай түмэр харгын барилга эхилэлсэһэн хадаа одоол ехэ жаргалтайб, урма баяртайб. Бидэ олон миллион тонно ашаа хүнгэн бэшэ харгыгаар хүндэ хүшэр оршон байдалда зөөдэг байгаабди. Теэд бидэ нэгэтэшье голхоржо, досоогоо муудажа, һурдэжэ айжа ябаагүйбди, сухаряагүйбди. Бидэ өөрынгөө хэжэ байһан ажал хэрэгтэ найдадаг байгаабди. Тиимэһээл хододоо эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажалладаг бэлэйбди.

Василий Цивилёв БАМ дээрэ түрүүшын шэнэ автомашина абаад байхадаа,

— Энэ машинаараа БАМ-ай дүүрэтэр ашаа зөөхэб, — гээд мэдүүлээ һэн. Булта жолоошод энэ үүсхэлыень дэмжээ бэлэй. Бишье даажа абаһан автомашинаяа БАМ-ай барилгын дүүрэтэр ашаглаха гэжэ шиидээ һэм. Арбан жэлэй туршада «Магирус» түхэлэй машинаараа 400 гаран мянган километртэ ашаа зөөгөөд байнаб. Хайшан гээд иимэ үни удаан сагай туршада автомашинаяа иимэ һайнаар ашагланаш гээд, зариман һонирходог. Оньһон техникэ һайн мэдэхэ хэрэгтэй. Энэ техникэдэ дурлаха ушартай. Тэрэгүйгөөр ямаршье амжалта түйлахагүй бшуубди.

Н. КОКОУЛИН,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын бригадир.

ГАЙХАМШАГ БАРИЛГЫН ТҮҮХЭҺЭЭ

1974 ОН

МАЙН 26. БАМ-ай барилгашадай түрүүшын отряд Улаан-Үдэһөө Хурамхаанай районой Тазы нютаг зорижо гараба. Энэ отрядай коллективые В. И. Зубков хүтэлбэрилөө.

АВГУСТЫН. 22. Тоннельнэ 11-дэхи отрядай бүлэг хүдэлмэришэд Байгалай хадануудай дунда оршоһон Дабаан нютагта МИ-8 түхэлэй вертолёдоор бууба.

НОЯБРИИН 30. Байгалай хойто эрьедэ түрүүшын байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаба.

1975 ОН

ФЕВРАЛИИН 4. Транспортна барилгашадай түрүүшын отряд Баргажанай хадануудай дундуур самсаал сабшажа, эвенкнүүдэй һуудаг Уоян посёлок хүрэбэ.

СЕНТЯБРИИН 10. Казахстанай бүлэг комсомол залуушуул Байгалай, Хойто Муяын тоннельнүүдэй барилга хэхээр ерэбэ.

НОЯБРИИН 5. «ЛенинградБАМстрой» колонныш хүдэлмэришэн В. Денисенкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив «Байгалай хойто эрьедэ түрүүшын шулуун гэрэй һуури табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө гэһэн үүсхэл гаргаба.

ДЕКАБРИИН 9. Буряадай участок дээрэ «түрүүшын алтан» рельс табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн шиидхэбэри ВЛКСМ-эй Хойто-Байгалай райком баталан абаба.

1976 ОН

ФЕВРАЛИИН 3. Байгалай тоннель малтаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүргэбэ. Барилгашад түйлаһан амжалтануудаа КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэртэ зорюулба.

ДАБААҺАА ВИТИМ

1974 оной сэлмэг дулаан хабарай нэгэ үдэр БАМ-ай барилгашадай түрүүшын отряд Нижнеангарскын пристаньһаа гаража, Байгалай хойто эрьедэ оршодог Курла хушуунда буугаа бэлэй. Мүнхэ ногоон тужа, орьёл үндэр хабсагай байсанууд эдэнийе угтаба. Хаанаб даа дүтэ хүхы шубуун донгодожо, залуу барилгашадай сэдьхэл бодолые хүлгөөн, ажалай баатаршалганууд тээшэ эдэнийе уряалһан мэтэ байгаа һэн. Хүнэй оройдоо ябаагүй зэрлиг дайда! Шара, хүхэ, ягаан сэсэгүүдээр бүрхөөгдэһэн набтархан эрьедэ катер аалиханаар дүтэлжэ, залуу барилгашад эрьедэ солбоноор һүрэлдэн бууба. Отрядые толгойлогшо Р. Х. Гафуров, залуу барилгашад И. Логачев, Е. Бутаков, аха дүүнэр Петр, Евгений Четвернинүүд болон бусад Байгалай хойто эрьедэ түрүүшын гадаһа хадхажа:

— Эндэ Северобайкальск городой һуури табихабди,—гээд баяртайгаар мэдүүлээ бэлэй. БАМ-ай түрүүшын барилгашад брезент майхан татаад, һүүлдэнь байрын гэрнүүдые барижа, Байгалай хадануудай тээшэ самсаал сабшажа эхилээ һэн. Һоно батаганаан, хура бороон, һалхи шуурганһаа айжа сухарингүйгөөр хүдэлмэридэ ороо. Үдэр хоногой ошохо тума хүн зоной тоо олошоржол байгаа. Р. Х. Гафуровай отрядай гэшүүд богонихон болзорой туршада Байгалай хадануудай зүүн заха хүрэтэр самсаал сабшажа дүүргэһэн байха. Тэрэ гэһээр арбан жэл үнгэрбэ. Эдэнэй түрүүшынхеэ Курлы хушуунда бууһан газартань мүнөө пристань баригдаад, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаан далайгаар асаргадана. «Комета» теплоход үдэр бүри 100 хүнийе һуулгажа, «Байгал» порт тээшэ шуумайна. Р. Х. Гафуровай түрүүшын гадаһа хадхаһан газарта үндэр сагаан гэрнүүд ербын бодоод, түмэр замай Северобайкальская станци тээшэ хүндэ ашаатай поезднууд хонгёо шангаар хуугайлалдаһаар ерэнэ. Эндэ ашаатай вагонууд суглуулагдажа, Байгалай хойто эрьеэр зүүн зүг тээшэ зурыһан түмэр харгыгаар холын Таксимо эльгээгдэнэ.

Зэрлиг тайгын оёорто ербын бодожо байгаа Северобайкальск городто ажабайдалай охин орьёлон бусалһан зандаа. БАМ-ай барилгые хурдан түргэнөөр, эрхим шанартайгаар, саг болзортонь дүүргэхэ гэһэн шухалын шухала зорилго эндэ шиидхэгдэнэ. Холын орон хизаарнуудһаа ерэһэн айлшадаа залуу Северобайкальск городой ажалшад баяртайгаар, хүндэ ямбатайгаар угтан абадаг. 1983 оной хабар бүлэг япон журналистнууд Буряадай участок ерэхэдээ, Северобайкальск городто буугаа бэлэй. «Асахи» газетын корреспондент Кунисукэ Такахаси шэнэ, залуу городые харахадаа:

— Оройдоо арбан жэлэй туршада иимэ өөрын һургуулитай, саад, яслинуудтай, библиотекэ, уран зурагай галерейтэй, мүнөө үеын эрилтэдэ түгэс харюусамаар город хүн зоной һуудаг газарһаа холо бодхобо гээд үнэншэхын аргагүй. Энэ городой һуури табиһан хүн үни хэзээ нютаг нугаяа бусаһан байгаа ёлотой даа, — гэжэ хэлэхэдэнь, БАМ-ай барилгашад шангаар энеэлдэжэ, хирбэгэр хара шарайтай, хүдэр бэетэй, дундуур наһанай хүнтэй танилсуулан:

—Мүнөөшье БАМ-ай барилгада хабаадалсаһаарбди, — гэжэ мэдүүлбэ.

— Хэдэн гэр, автомашина абаха мүнгэтэй болоол ёһотойт даа, —гэжэ япон журналистын энеэбхилхэдэ:

— Бидэ совет ороной хүнүүд ганса мүнгэнэй түлөө хүдэлдэг бэшэбди. Бидэ Эхэ оронойнгоо экономикые хүгжөөхын, бүри баян хүсэтэй болгохын тула, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай хэтэ хододоо тогтууритай байхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэбди. Иимэ харaa зорилготойгоор БАМ баринабди, —гэжэ эрид шиидэнгээр хэлэхэдэнь, сугларагшад альга ташаа бэлэй.

БАМ-ай түрүүшын барилгашан Р. Х. Гафуров арбан жэлэй туршада нээрээшье тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, үнэн сэхэ ажалаараа Эхэ ороноо суурхуулна.

Хоридохи зуун жэлэй асари ехэ барилга — Байгал Амарай түмэр замай магистралиин барилгада түрүүшын үдэрһөө хабаадалсаһан В. И. Журбинай намтар бүришье һаа һонирхолтой. Харьков хотодо тоннель барилсажа байһанаа БАМ-ай түрүүшын отрядтай хамта Буряад орон ерэжэ, Хурамхаанай районой Тазы нютагһаа Хойто-Муяын хадануудые тээшэ самсаал сабшажа, богонихон болзорой туршада энэ ажал дүүргэлсээд, 15 километр ута тоннель бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэлсэжэ ороһон юм.

— Намтай хамта БАМ-ай

БУРЯАД ОРОНОО СУУРХУУЛНА

Байгал-Амарай түмэр харгын барилга түгэсхэхэ hүүлшын шата орожо ерэбэ. Байгша оной ноябрийн 7-до Сюльбан голой эрьедэ «алтан рельс» табигдажа, арбан жэлэй туршада Ленэ мүрэнэй эрьеhээ Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр хэгдэhэн асари ехэ барилгын дүн согсологдохонь гээшэ. Энэ ехэ барилгада олон мянган хүн зон хабаадалсажа, ёhотой баатаршалга харуулаа гэжэ мэдэнэбди. Республикымнай зүүн хойто зүгтэ оршодог Баунтын районой ажалшад энэ барилгада хабаадалсажа, хубитаяа оруулалсана. Таксимо нютагта бүхэли поселок (сэрэдүйн город) урган бодоо. Витим мүрэн дээгүүр гайхамшаг хүүргэ баригдаа. Буряадай участок дээрэ БАМ бариха хүдэлмэри районой газар дээрэ түгэсхэгдэхэнь. Манай корреспондент hаяхан КПСС-эй Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаевтай уулзажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гуйhан байна.

— Владимир Доржиевич, ямар амжалтатайгаар хоёрдохи квартал түгэсхэгдэжэ байна гээшэб!

Ганса үгөөр энээн тухай хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, манай Баунтын районой хойто нютагта гэхэ гү, али Таксимоhоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр барилгын 40 гаран организацинуудай түлөөлэгшэд үдэр hүниие, хура бороое илгангүйгөөр ажаллажа байна. Автомашинануудай хүнхинөөн минутыншье туршада замханагүй. КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр шиидэhэн БАМ-ай барилгашад үдэр бүри үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын коллектив табан hарын даабариhаа гадуур 7 миллион түхэригэй барилга хэжэ, бэшэнэй дундаhаа шалгарhан байна. Эдэнэй оролдолго шадабариин ашаар Витим хүрэтэр уhа дамжуулха соргонуудые хабсаргаха хүдэлмэри болзорhоо урид дүүргэгдээ. М. Кокориной хүтэлбэрилдэг бригадын коллективтэ hаяшаг «Буряадай комсомолой 60 жэлэй нэрэмжэтэ бригада» гэhэн нэрэ соло эрхим түрүү ажалайнь түлөө олгогдоо. В. И. Кононов, В. А. Черапева, Б. Д. Доржиев, В. Г. Халсахаев болон бусадай хаба шадалааараа ажаллаhан дээрэhээ Витим хүрэтэр түмэр харгын барилга хэхэ хүдэлмэри болзорhоо урид, июлиин 1-нэй үдэр дүүргэгдэжэ байна гээд хэлэхэ байнаб. БАМ-ай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадаhан эрхим мэргэжэлтэй хүбүүд олоор урган гараа. Эдэнэй оролдосото ажалаар БАМ-ай барилга хурдан түргэноор, эрхим шанартайгаар баригдажа, болзорhоо урид түгэсхэгдэхэнь. Манай Баунтын районой ажалшад энэ агуу барилгада хабаадалсажа, түрэл Коммунис партиингаа, совет гүрэнэй даабари бэелүүлэлсэжэ байhандаа урма баяртайнууд. Июлиин 1-нэй үдэр Сибириин суута Витим мүрэнэй эрьедэ Буряадай участогай хүдэлмэришэд hүүлшын «алтан рельс» табижа, ажалайнгаа илалтые баяр ёhололой ёршон байдалда тэмдэглэхэнь. Буряадай участогай хүдэлмэришэд саашадаа Сюльбан тээшэ түмэр харгы табилсахаар эрид шиидэнхэй.

МУЯЫН ГОЛОЙ БАРИЛГАНУУД

— Владимир Доржиевич, Баунтын районой ажалшад үнгэрhэн жэлэй намар түмэр харгын рельс табиха тон харюусалгатай ажал даажа абаа бэлэй. Энэ ажал хурдан түргэнөөр хэхын тула районой партийна организаци ямар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэб!

— Бидэ 1983 оной сентябриин 17-до БАМ-ай 717-дохи километртэ түмэр харгын рельс табигшадые баяр ёhололой оршон байдалда угтажа абаа бэлэйбди. Хүүргэнүүдые баригшад, рельс табигшад манай районой хилэ дабажа, Таксимо хүрэтэр тон ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргээ. Уhа дамжуулха 23 сорго хабсаргагдаа, хүүргэнүүд табигдаа. Барилгашадай хабатай шангаар хүдэлhэн дээрэhээ болзорhоо 5 хоногоор урид, 1983 оной декабриин 25-да түмэр харгын рельс холын Таксимо хүрэжэ ерээ бэлэй. Районой партийна организаци барилгашадай ажал хэрэгээр саг үргэлжэ hонирходог, тэдэнэй байдал hуудалые hайжаруулха гэжэ оролдодог юм. Холын участогуудта концерт табиха бүлэгүүдые, лекторнүүдые, газетэ, журналнуудые элдэхэ ябадал анхарагдадаг.

Ажалай эмхидхэлые hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бидэ хэдэн удаа КПСС-эй райкомой бюрогой нүүдэл заседани Таксимодо үнгэргөөбди. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүтэлбэрилэгшэдтэ донгодоолгонууд соносхогдоhон байха. Буряадай участок дээрэ БАМ бариха штабай хүдэлмэри нилээд hайжараа. Штабай суглаан hара бүри үнгэргэгдэжэ, хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд хэhэн ажал тухайгаа элидхэдэг болоо. Энэ суглаанай хүдэлмэридэ районой партийна организациин хүдэлмэрилэгшэд, БАМ-ай барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдэлмэришэд хабаадалсажа, тон шухала асуудалнуудые хамтаран шиидхэдэг, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые хамтааран абадаг гуримтай болонхой. Энэ бүхы хэмжээ ябуулганууд барилга түргэнөөр, hайн шанартайгаар хэжэ, гүрэнэй даабари амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ тулхисэ боложо үгэнэ.

— БАМ-ай барилгые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн үүсхэл ажалша коллективүүд гаргаhан байна. Энэ үүсхэлые КПСС-эй ЦК hайшаан дэмжэжэ, тусхай тогтоол абаа hэн. Энэ тогтоолой шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ямар хэмжээ ябуулганууд мүнөө бэелүүлэгдэнэб!

Таксимоhоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр 66 километр юм. Тэндэ түмэр харгын рельс табихын тула 13 миллион кубометр хайр шорой зөөгдэхэ, 22 хүүргэ, уhа урадхуулха 36 сорго хабсаргагдаха юм. Габшагай ажалай участогай хүдэлмэришэд жэлэй эхинhээ гайхамшаг ехэ хэмжээнэй ажал хэжэ, hара бүриингөө даабари дүүргэнэ. «Нижнеангарсктрансстрой», «Мостострой-9», «БАМвзрывпром» трестнүүдэй организацинуудай коллективүүд, илангаяа hайнаар хүдэлөө. «ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньhожоруулагдамал колоннонуудай хүдэлмэришэд hанаhанда хүрэхэгүйгөөр хүдэлжэ, түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэриие хэдэн удаа hаатуулhан байна.

Таксимоhоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр барилга хэдэг хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые районой партийна организаци хододоо дэмжэжэ, шадаха зэргээрээ туhалдаг юм. Түрүүшүүлэй нэрэ хүндэдэ недели бүри Улаан вымпел үргэгдэдэг, Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдадаг, нэрэ солонь олоной дунда соносхогдодог байха юм.

Барилга-хабсаралгын 581-дэхи, 670-дахи, оньhожоруулагдамал 138-дахи, 161-дэхи колоннонуудай болон бусад организацинуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ жэлэй эхинhээ эрхимлэжэ ябана. Иимэ ажалша түрүү коллективүүдэй хүдэлмэришэд Таксимо —Витим гэhэн габшагай ажалай участок дээрэ олон ааб даа. Эдэнэр КПСС-эй ЦК-гай мартын тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна.

Хүнгэн машинамнай Муяын голоор татагдаhан харгыгаар шорой тооhо бурьюулан, зүүн тээшээ шэнхинэсэ гүйлгэнэ. Хойто Муяын, Урда Муяын хаданууд хоёр талаhаамнай бидэниие хүреэлжэ, ногоон тэрлиг хэдэржэ, сагаан мүнгэн малгай үмдөөд, ёохор наада гүйсэдхэжэ ябаhан хүсэтэ баатарнуудые ээлүүдгүй hануулха юм. Улаан Макит хүрэжэ ерэхэдэмнай барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын начальник В. А. Скарга бидэниие угтажа гараба.

— А. Бондариин бригадын гэшүүд БАМ-ай 782-дохи километртэ оршодог Аку голой саада тээ түмэр харгын рельс табижа эхилээ. Үдэшэ орой болотор ажаллаха, түргэн ябаа hаа, ажал дээрэнь золгохол байхат,— гэжэ В. А. Скарга хэлэбэ.

Владимир Афанасьевич Скарга Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй дунда мэдээжэ болоhон хүн. Энэ залуу мэргэжэлтын хүтэлбэрилдэг барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын хүдэлмэришэд 1978 оной сентябрь hарада Буряадай участок дээрэ түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэри Эрхүүгэй участогайхидhаа тушаажа абаа бэлэй. Тиин Байгалай хойто эрьеэр Сынныръэй, Хойто Муяын хада хүтэлнүүдэй хоорондуур түмэр харгын рельс табижа, Муяын голдо 1983 оной хабар буужа ерээ hэн. Владимир Афанасьевич унтаха хэбтэхэ нойроо мартаашоод, барилгынгаа участогуудаар гүйлгэдэг, хамаг юумэндэ hанаалаа табижа ябадаг заншалтай юм.

— Ажал хэрэг тухайгаа hаналаа табижа ябадаг, иимэ хүтэлбэрилэгшэдэй олон hаань ехэл hайн байгаа,— гэжэ «Нижнеангарсктрансстрой» трестын начальник Социалис Ажалай Герой Ф. В. Ходаковский нэгэнтэ бэшэ хэлэдэг. БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрhөө тон эдэбхитэйгээр ажалладаг дээрэhээ В. А. Скарга «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэhэн нэрэ солодо хүртэhэн», «БАМ-ай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаhанай түлөө» гэhэн медаляар тэрэ шагнагдаа. Ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, хүдэлмэришэдые урмашуулан дахуулхадаа бэрхэ. Рельс, шпала гаргадаг заводуудта ошожо, хүдэлмэришэдтэй, партийна, профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдтэй бүхы асуудалнуудые бүтэмжэтэй шиидхэжэ, барилгын материалаар дутамаггүйгөөр хангаха хэрэгтэ hаналаа ходо табижа байдаг.

В. А. Скарга ехэл дуратайгаар

Зэрлиг тайгын уhа голнуудые хазаарлан, хүүргэ, хаалтанууд бодхоогдожо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: замай урда тохёолдоhон ээлжээтэ горхон дээгүүр хүүргэ баригдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ОХИН СООГУУР

ФОТОРЕПОРТАЖ

манай машинада hууба. Витим тээшэ, түмэр харгын баригдажа байгаа халуун участок тээшэ Муя голой эрьеэр яаралтайгаар гүйлгэлдэбэбди. Таксимоhоо зүүлэхэдэ, hаял эндэ хүдэлмэришэдэй хүдэлжэ, түмэр харгын далан, уhа дамжуулха соргонуудые, хүүргэнүүдые бариhан мүр сараа харагдана. hаял табигдаhан рельс болон шпалаhаа дабирхайн эхүүн үнэр гутана.

Буряадай участогай барилгашад байгша оной январь, февраль hарануудта 50—52 градус хүйтэндэ эндэ барилга хэжэ, метр метрээр урагшаа дабшаха гэжэ эрмэлзэн хүдэлөө. Лодья, Аку голнууд дээгүүр томо хүүргэнүүд богони болзорой туршада баригдаа...

БАМ-ай 775-дахи километртэ хүрэжэ ерэхэдээ, хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай хүдэлмэришэн И. И. Шиянтай уулзалдажа, танилсабабди.

— Наян метрэй ута хүүргын барилгые болзорhоонь урид дүүргээбди. Түмэр харгын рельс табигшад манай гэмээр часайшье туршада hаатаагүй,— гэжэ барилгашан баяртайгаар хөөрэнэ. Мүнөө энэ отрядай хүдэлмэришэд Витимэй баруун талада Шэтын участогта нүүжэ байба.

— Манай 52-дохи отрядай захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд бидэнэр тухай ехэ hаналаа табижа, али бүхы аргаар туhаламжа хүргэдэг. Энээн дээрэhээ хүүргэнүүдые түргэнөөр барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушаанабди,— гэжэ хүдэлмэришэн И. И. Шиян үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. hаял табигдаhан түмэр харгы зубшан зүүлжээ гүйлгэлдэнэбди. Мэнэ hая эндэ эршэтэ ажал орьёлон бусалжа байгаа бшуу. Теэд барилгашад Витим тээшэ хурдан түргэнөөр дабшана. А. Бондариин бригадын коллектив БАМ-ай 804-дэхи километртэ түмэр харгын рельс табижа байба. Тусхай поезд рельс кранда шагтагалаад, түмэр замай далан дээрэ табина. Наранай элшэ туяада шарагдажа, хүрин хара бэетэй болоhон шираг дорюун хүбүүд, рельснүүдые сарбуугай шэнээн болтонуудаар бэе бэедэнь саг дары бүхэлнэ. Поезд хонгёо шангаар дохёо үгэн урагшаа дабшана. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада удаадахи рельс табигдана.

Мэдээжэ бригадир А. Бондарь поездын урда зогсоод, театрай дирижёртол адляар брезент бээлэйтэй гараараа мишэ тиишэнь заажа байгаад тэмдэг үгэнэ. Рельс табидаг поезд метр метрээр урагшаал дабшана.

Энэ бригадын коллектив Байгалай хадануудhаа нааша рельс табижа ябана ха юм. Ой тайгын дундуур, хада ууланuудай хоорондуур, тоогүй олон уhа голнууд, нуур, hужаагууд дээгүүр 500 гаран километрэй зайда түмэр харгын рельс табижа, Витим мүрэнэй эрье хүрэжэ ябана ха юм. hалхи шуурганда үлеэлгэжэ, зунай халуун наранhаа хүрин хара шарайтай болоhон залуу хүбүүд шангаар энеэлдэжэ байгаад удаадахи рельс табижа, холбоно. Тэдэнэртэй түрүүшынхеэ уулзаhан бэшэбди. Зургаан жэлэй туршада баатар дорюун барилгашадай Северобайкальск, Нижнеангарск, Уоян, Хойто Муяын хадануудай дундуур, Муя нютагай газар дайда дээгүүр рельс табижа ябахыень бидэ хараhан байхабди. Үбэлэй хүйтэн жабарта, зунай халуунда эдэнэр ажалайнгаа эршые hуладхангүйгөөр ажаллажа, үндэр бүтээсэ түйладаг бэлэй.

Арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, Буряадай участок дээрэ рельс табиха хүдэлмэреэ болзорhоонь урид июлиин 1-дэ дүүргэхэ гэhэн үүсхэл А. Бондариин бригадын коллектив гаргаа юм. Энэ үүсхэлыень хүүргэ баригшад, түмэр замай далан бэлэдхэгшэд, газар тэhэлэгшэд бултадаа дэмжээ бэлэй. Буряадай участогай хүдэлмэришэд жэлэй эхинhээ шангаханаар хүдэлжэ, Таксимоhоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр замай 22 хүүргэ бариха, 7,5 миллион кубометр хайр шорой зөөхэ даабаряа болзорhоонь урид дүүргэбэ.

— Витим хүрэтэр үшөө 4 километр зайда рельс табихамнай үлөөд байна,— гэжэ бригадын гэшүүн Володя Графов хэлэнэ. 526 километрhээ оройдоол дүрбэн километрынь үлэбэ ха юм. Барилгашад гайхамшаг амжалта түйлаба гээшэ. БАМ-ай 804-дэхи километртэ түмэр харгын далан бариха хүдэлмэреэ hаял дүүргэhэн оньhожоруулагдамал 135-дахи колоннын жолоошодой бригадир Н. Д. Головинтай уулзабабди.

—Бидэ, жолоошод, гурбан халаанай туршада хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даабари дүүргэхын тула тэмсэдэг байгаабди. Манай «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 12 колоннын хүдэлмэришэд энэ габшагай ажалай участок дээрэ хүдэлжэ, гүрэнэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа,— гэжэ Н. Д. Головин хөөрэнэ. Таксимоhоо Витим хүрэтэр хүүргэнүүдые бариха хүдэлмэридэ 6 отрядай коллектив хабаадалсана.

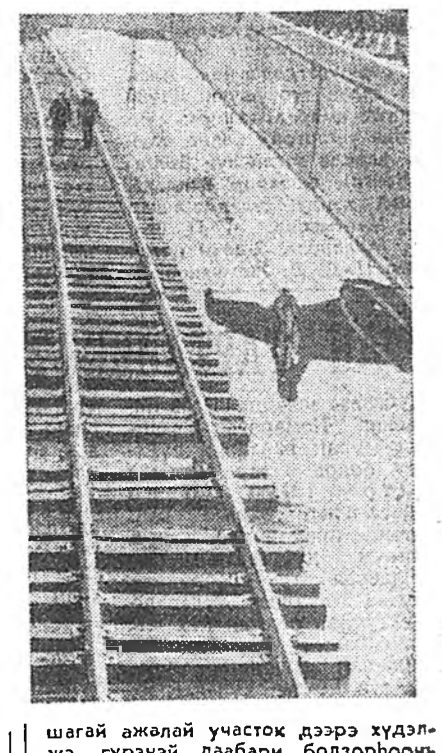

Хүүргэ баригшадтай, рельс табигшадтай, түмэр замай далан бэлэдхэгшэдтэй хөөрэлдөөд байхада, олон юумэ эли тодо болоодхино. Буряадай участогай барилгашад жэлэй эхинhээ эбтэй эетэйгээр үсэд шангаханаар хүдэлжэ, Витим хүрэтэр түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэреэ болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ. Баатар барилгашад КПСС-эй ЦК-гай 1984 оной мартын 24-дэ гаргаhан тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

— Гурба хоноод Витим хүрэхэбди,— гэжэ А. Бондариин бригадын гэшүүд мэдүүлнэ.

— Эдэнэр үгэдөө хүрэхэл байха даа,— гэжэ барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын начальник В. А. Скарга хэлэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын түмэр замай монтер Алексей Карманчиков; 2. Поезднууд зүүн тээшээ шуумайна.

Ф. ПИЛЮГИНЭЙ фото.

«1984 оной ба бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) ба февралиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэ бодото ажал хэрэгүүдээрээ харюусажа, Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай коллективүүд гол түмэр зам табилгые болзорhоонь урид, Агуу Октябриин 67 жэлэй ой болотор дүүргэжэ, бүхы зам дээгүүр поезднуудай ябалгые хараалагдаhан болзорhоо нэгэ жэлээр урид нээхэ».

(БАМ-ай барилгашадай 1984 оной социалис уялгануудhаа).

ТОО, БАРИМТАНУУД

- Буряадай участогай барилгашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэл зургаан hарын даабариhаа гадуур хэдэн миллион түхэригэй барилга хэбэ.
- «Би—барилгын эзэнби»—гэhэн хүдэлөөндэ 13 мянган хүдэлмэришэд хабаадана.
- «Коммунис ёhоор ажалдаа хандаха» гэhэн мүрысөөндэ 17 мянган хүдэлмэришэд хабаадана.
- Ажалша 125 коллективтэ коммунис ажалай коллектив гэhэн нэрэ соло олгогдонхой.
- Коммунис ажалай ударнигай нэрэ солые 7880 хүдэлмэришэд зүүжэ ябана.
- Северобайкальск городой барилгада 59 миллион түхэриг ашаглагдаа.
- 122-дохи сериин 11 гэртэ БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад түбхинэбэ.

ЗАЛУУ НАhАНАЙ ЗАЛИ БАДАРУУЛАН

Манай «Буряадай комсомолец» гэжэ нэрэтэй отрядай гэшүүд БАМ-ай барилгые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ ажалша коллективүүдэй гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжэжэ байhанаа мэдүүлэн, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан юм. Бидэ «Таксимо—Витим—Сюльбан» гэhэн габшагай ажалай ажалай участок дээрэ ажалланабди. Манай отрядай ажал хэрэгhээ Сюльбан хүрэтэр түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэри сэхэ дулдыха болоно бшуу. Тиимэhээл бидэ арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд Корчагинай пахтада жагсаха гэhэн үүсхэл гаргаабди. «Таксимо — Витим — Сюльбан» гэжэ габшагай ажалай участогай хүдэлмэришэд энэ үүсхэлыемнай hайшаан дэмжээд, социалис мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр хабаадана.

Таксимоhоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэрхи барилгада хабаадажа байhан жолоошод, хүүргэ баригшад, түмэр харгын рельс табигшад дундаа ажалай хэлсээ баталаад, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула тэмсэнэ. Бригадир М. И. Кокориной хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив түмэр харгын шпалануудай дунда бутаргагдаhан шулуу адхажа бүхэлдэг юм. Энэ хадаа тон харюусалгатай ажал. Эдэнэй муугаар хүдэлөө hаа, ашаа зөөхэ поезднууд hаатаха, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаан саг болзортоо барилгын участогуудта хүргэгдэхэгүй байна бшуу. Энээн дээрэhээ М. И. Кокорин гурбан халаанай туршада ажалаа эмхидхэжэ, хүдэлмэриин сагые аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, үндэр бүтээсэ түйлана. hара, квартал бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Жэлэй эхинhээ габшагай шангаар хүдэлжэ, Буряадай комсомолой эмхиин байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдаhан мүрысөөндэ илажа гараа. ВЛКСМ-эй Буряадай обком энэ түйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, «Буряадай комсомолой 60 жэлэй нэрэмжэтэ бригада» гэhэн нэрэ солоолгоо бэлэй.

Буряадай участогай барилгашадай Витим хүрэтэр түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэреэ болзорhоонь урид июлиин 1-дэ дүүргэхэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ М. И. Кокориной бригадын гэшүүд яhалал оролдожо байна. Манай «Буряадай комсомолец» отрядай бэшэшье олон хүдэлмэришэд БАМ-ай барилгые болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. Бидэ Таксимо поселогто байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые, промышленна объектнүүдые бодхоонобди.

Н. Е. Дорофеевэй хүтэлбэрилдэг участогай коллектив Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр уhа дамжуулха 6 сорго хабсаргаха даабаряа болзорhоонь урид дүүргээд, Витим мүрэнэй зүүн талада гэхэ гү, али Шэтын участок дээрэ барилга хэжэ эхилээ. Таксимо поселогойнгоо шэнэжэ шарайе бүри гоё hайхан болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ Г. Ж. Жигжитова, А. Д. Соколов болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай гэшүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Комсомолшууд Б. Д. Доржиев, С. А. Болхоева, А. Афанасьева болон бусад эрхим түрүү ажалаараа олоной дундаhаа шалгаржа ябаhаар.

Манай отрядай бааза дээрэ барилга-хабсаралгын 670-дахи поезд байгуулагдаhан юм. Энэ поездын коллектив 1980 онhоо хойшо 7 мянган хүн зоной hууха бүхэли посёлок бодхоод, түмэр харгын рельс Витим тээшэ табина. «Булта—нэгэнэй, нэгэн бултанай түлөө» гэhэн уряа доро хүдэлhэн дээрэhээ поездымнай коллектив байгша оной 5 hарын туршада 19 миллион 695 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 26 миллион 778 мянган түхэригэй барилга хэбэ. Июниин даабари мүн лэ үлүүлэгдээ. Энээнэй гэршэ Витим мүрэнэй эрьедэ болзорhоо урид июлиин 1-дэ «алтан рельс» табигдаба гээшэ. Буряадай комсомолшуудай түлөөлэгшэд БАМ-ай барилгые болзорhоонь урид дүүргэхын тула яhалал оролдожо, зарим тэды амжалта түйлана.

Г. ИРИНЦЕЕВ,
«Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүн.

ГАЙХАМШАГ БАРИЛГЫН ТҮҮХЭhЭЭ

ДЕКАБРИИН 29. Хойто-Байгалда сэнхир экранай дамжуулга харуулха «Орбита» түхэлэй станци ашаглалгада тушаагдаба.

1977 ОН

МАРТЫН 17. В. Р. Толстоуховай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Байгалай тоннель малтаха хүдэлмэри эхилбэ.

1978 ОН

ФЕВРАЛИИН 18. Кичера посёлогой барилга эхилбэ.

ОКТЯБРИИН 28. Байгалай хадануудай дундуур түмэр харгын рельс табигдажа, Буряадай участогта түрүүшын ашаанай поезд ерэбэ.

1979 ОН

ЯНВАРИИН 30. Муякан посёлогой hуури БАМ-ай 676-дахи километртэ табигдаба.

ФЕВРАЛИИН 1. А. Бондариин бригадын гэшүүд Буряадай участогта рельс табижа эхилбэ.

ОКТЯБРИИН 29. Ашаанай түрүүшын поезд Северобайкальск хүрэбэ.

1980 ОН

ИЮНИИН 29. Түрүүшын поезд Нижнеангарск посёлок хүрэжэ ерэбэ.

НОЯБРИИН 1. Северобайкальскын түмэр замай отделени байгуулагдаба.

1981 ОН

ДЕКАБРИИН 30. Ашаанай поезд Шэнэ Уоян хүрэжэ ерэбэ.

1982 ОН

ЯНВАРИИН 22. Кодарай хадануудай хормойдо БАМ-ай hүүлшын десант буужа, тоннелиин барилга эхилээ.

СЕНТЯБРИИН 8. Кодарай тоннель малтаха хүдэлмэри А. Г. Кузнецовой бригадын коллектив эхилбэ.

1983 ОН

МАРТЫН 15. Ашаанай поезд. Хойто Муяын хадануудай дундуур татагдаhан харгыгаар Муяын голдо ерэбэ.

АПРЕЛИИН 22. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүүргэhэн тухайгаа элидхээ.

ИЮНИИН 10. Ашаанай поезд Муякан станци хүрэжэ ерэбэ.

ДЕКАБРИИН 25. Ашаанай поезд Таксимо хүрэбэ.

ХҮРЭТЭР

барилга эхилэлсэhэн Валерий Прокушев, Семен Голубничий болон бусад Хойто-Муяын тоннель барилсажа байна. Арбан жэлэй туршада бидэ Северомуйск поселок барижа, Хойто-Муяын зүүн талаhаа 5 километр тоннель мелтаад, бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэри хэнэбди, — гэжэ В. И. Журбин хөөрэнэ.

В. И. Журбин табяад хүрэжэ ябаhан хүн. Гэбэшье залуушуултай хамта брезент майхан соо түрүүшын үбэлые үнгэргэлсөө, 340 километргэ самсаал сабшаа, байрын гэрнүүдые барилсажа, Хойто-Муяын өөрсэ тоннель малталсаа. 50—60 градус хүйтэндэшье, зунай халуундашье залуушуулhаа дутангүй хүдэлдэг, зүбшэл заабари хэлэжэ, тэдэниие hурган хүмүүжүүлдэг байгаа бшуу.

В. И. Журбинай хүмүүжүүлhэн залуу барилгашан Валерий Прокушев эрхим түрүү ажалайнгаа түлөө Ленинскэ комсомолой шангай лауреат гэhэн нэрэ солодо хүртөө.

Проходчик В. Л. Иванов hарадаа 300 метр штольни малтажа, Эхэ орон дотороо эгээл эрхим үрэ дүн түйлаа hэн.

— Владимир Ивановичай заабариин ёhоор хүдэлдэг хүм. Тэрэ залуушуулда ехэ дуратай. Сэдьхэлэй дулаан үгэ хэлэжэ, бидэниие дахуулдаг. Аха заха нүхэрэйнгөө этигэл найдалые үнэн сэхэ ажалаараа харюулха гэжэ эрмэлзэнэбди —гэжэ В. Л. Иванов хөөрэнэ.

Леонид Антонович Горбатенко БАМ-ай барилгада мүн лэ түрүүшын үдэрhөө хабаадалсаhан, Северобайкальск городой hуури табилсаhан намтартай. «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүдтэй хамта Буряадай участогай эгээл зүүн талада буужа, Таксимо поселогой барилга 1980 ондо эхилэлсээ hэн. Тюмень-Сургудай барилгада хабаадалсажа, баян дүршэлтэй болоhон хүдэлмэришэн «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүдтэ шадаха зэргээрээ туhалдаг. Леонид Антонович Горбатенкын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд Таксимо поселогто байрын гэрнүүдые, hургуулиин, сад-яслиин байшангуудые барижа, даабаряа хододоо үлүүлнэ, олоной hайшаал магтаалда ходо хүртэнэ. БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрhөө эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, залуу барилгашадые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ илангаяа ехэ габьяатай байhанайнгаа түлөө Л. А. Горбатенко Ленинэй орденоор шагнагдаа юм.

Ажал хэрэгээ hайн мэдэдэг хүдэлмэришэд — олон үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд оролдосотой бэрхээр, үнэн сэхээр, тон эбтэйгээр ажаллажа, БАМ-ай барилгые болзорhоонь жэлээр урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

hаяшаг КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо нүхэр Г. А. Алиев Буряадай участогаар ябахадаа, барилгашадтай танилсажа, ажал хэрэгээрнь hонирхон хөөрэлдэхэдөө:

— Ёhотойл баатарнууд БАМ барина. Эдэнэр гүрэнэй ямаршье даабари бэелүүлхэ шадалтай. Омогорхон Саянанабди, — гэжэ үнэн зүрхэнhөө хэлээ hэн. Нээрээшье, Эхэ орондоо, түрэл іэртидаа үнэн сэхэ хүбүүд, басагад БАМ-ай барилга эхилээд, амжалтатайгаар түгэсхэлсэжэ байна бшуу.

А. КУКЛИН.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ХҮДЭЛМЭРИШЭД АЯНШАЛНА, АМАРНА

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой түрүү хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдтэ жэл бүхэндэ социалис оронуудаар аяншалха хүнгэлэлгэтэй путевконууд барюулагдадаг юм. Ажалай хэдэн түрүүшүүл 1984 онойнгоо амаралтые иимэ аяншалгада үнгэргөөд байна. Мүн июль hарада хэдэн хүн Болгари, Венгри ошохоор бэлдэнэ. Тэдэнэй дунда хүдэлмэришэд В. М. Мантыкова, Т. П. Лев, О. Г. Молонова, 2-дохи цехэй мастер Ц.-Д. Д. Жамьянов, 3-дахи цехэй начальнигай орлогшо Ц. Д. Чимитова болон бусад бии.

* * *

Тиихэдэ зунай үедэ предприятиин олон хүдэлмэришэд бэеэ аргалуулдаг, эмшэлүүлдэг юм. Заводто ажаллагшад «Энергетик» профилакторидо амарха, зарим арга абаха дуратай. Тиимэhээ байгша ондо тус предприятиин аяар 100 хүн эндэ бэеэ эмшэлүүлхээр хүлеэгдэнэ. Эды олон хүдэлмэришэд энэ профилакторидо түрүүшынхеэ амархань. Урда жэлнүүдтэ заводой 50 хүн эндэ бэе махабадаа элүүржүүлдэг байhан. Тэрэшэлэн 1984 ондо мүн лэ түрүүшынгээ жэл гэр бүлөөр үхибүүдтэеэ хамта заводойхид профилакторидо амарна. 25 хүнhөө бүридэhэн иимэ нэгэ бүлэг hаяшаг тиишэ эльгээгдээ.

Тус предприятиинхид Ильинкэ тосхоной халуун аршаанда үнинhөө хойшо бэеэ эмшэлүүлдэг юм. 25 хүнэй нэгэ доро байха заводой профилактори эндэ бии. Тэрэнь зунай үедэ хүдэлдэг.

Предприятиин профком энэ оной хахад жэлэй туршада түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 16-гаар олон хүниие санатори болон курортнуудта эльгээжэ шадаа.

Эдэ бүгэдэ хадаа «Электромашина» заводой коллективэй hүүлэй үедэ эршэмтэй hайнаар хүдэлhэнэй тодо гэршэ мүн. Ажаллаhан хүн амаяа тоhодохо гэhэндэл предприятиин олзотой хүдэлhэнhөө боложо, экономическа урмашуулгын жасада нэмэлтэ мүнгэнэй орууулагдаhанай ашаар олон хүнэй амарха, бэеэ аргалуулха арга боломжо олдоо бшуу.

Д.-Р. ДАМБАЕВ.

УРАН ГАРТАЙШУУЛАЙ НЭГЭН

Хубсаhа эсхэгшэ Роза Васильевна Комарова Улаан-Үдын уран hайханай зүйлнүүд болон гар бэлэгэй заводто 1971 ондо ажаллажа эхилээ hэн. Хүнгэн промышленностиин техникум дүүргэhэн Роза Васильевна тус фабрикада хүдэлжэ эхилhэн үдэрhөө угалзатуулан оёлгын цех эмхидхээ бэлэй. Тэрэ гэхэhээ уламжалан мүнөөдэр хүрэтэр тус цехтээ хүдэлхэдөө, олон тоото гоё hайхан бүтээлнүүдые республикынгаа ажалшадта бэлэглэжэ байдаг юм. Тус цехэй оёдолшод түрүүшынгээ жэлдэ 86 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилдэг байгаа hаа, мүнөө хахад миллион түхэригэй шэмэглэл гоёолтонуудые бүтээнэ.

Фабрикын гэшүүдэй дундаhаа түрүүлэн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Роза Васильевна гол ажалайнгаа хажуугаар нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Тэрэ КПСС-эй обком, горкомой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн hэн тула залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон Р. В. Комарова.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

ДУРАСХААЛТА ГАЗАРНУУДААР...

Зунай сагта аяншалагшад Буряадтамнай үргэн ехэ оронойм най зүг бүриhөө олоор ерэнэ. Гансал үнгэрhэн июнь hарада аяар 10 мянган хүн түрэл хизаараарнай аяншалаа. Тэрэ тоодо Москва, Благовещенск, Новокузнецк, Шэтэ, Вильнюс, Минск, Саратов хотонуудhаа ерэгшэд бүхы дэлхэйн омогорхол, зэндэмэни шэмэг болоhон Байгал далайтай танилсаhан, Улаан-Үдын түүхын дурасхаалта газарнуудаар ябаhан, этнографическа, байгаалиин, уран зурагай болон геологическа музейнүүдтэ орожо, экспонадуудыень хужарлан хараhан байха. Гадна Новоселегинск хүрэжэ, декабристнуудай сүлэлгэдэхи ажабайдал тухай үргэн мэдэсэтэй болоо.

Гэхэ зуура манай бюрогой хүдэлмэрилэгшэд гансал аяншалагшадай эрилтэнүүдые хангаад, экскурсинуудые эмхидхээд байдаг бэшэ, харин ниитын удха шанартай зүблөөнүүдтэ, конференцинүүдтэ хабаадагшадай амаралтада анхардаг юм.

Р. СЕРЕБРЯКОВА,
Улаан-Үдын аяншалга болон экскурсиин бюрогой директор.

Манай республикын ажалшадай дунда спортивна лотерейн биледүүдые худалдан абагшад олошорно. Илангаяа «Спринт» гэhэн лотерейн биледүүд тэрэ дороо тарашадаг. Буряадай АССР-тэ «Спортлотогой» управлениин байгуулагдаhан сагhаа хойшо спортивна лотерейн 11 сериин биледүүд худалдагдаа. Лотерейн нэгэ серидэ арбан автомашина наадагдана. Республикын хүн зондо «Волга», «Жигули», «Москвич», «Запорожец» машинанууд, мотоциклнууд, 400718 мүнгэн шүүбэри тудаhан байна.

Байгша оной июнь hарада хэдэ хэдэн томо шүүбэринүүд тудаа. Б. Г. Жанчиков 50 мүнгэтэ «Спринт» биледээр, 5.375 түхэригэй «Запорожец» маркын

ТАЛААНТАЙ БАЙБА

хүнгэн машина шүүhэн байна. Хориин совхозой тракторист М. Р. Ибатулин Улаан-Үдэ ерэhэн үдэртөө «Дом торговли» магазин соо 50 мүнгэнэй «Спринт» худалдажа абаhан байгаа. Тэрэнээ шалгахадань, «ИЖ-Юпитер» маркын мотоцикл шүүhэн байба. Мүн М. И. Калининай нэрэмжэтэ депогой машинист А. В. Нефедов «Жигули» машина шүүхэ аза талаантай байшоо.

А. ИЛЬИНА,
«Спортлото» управлениин ахалагша инструктор.

Хэн хаана ошохо дуратайб?

Комсомолой арал дээрэ Советскэ районой ажалшад зунай найр зугаата сурхарбаанай мүрысөөнүүдые үнгэргэхэнь. Барилдаагаар, hур харбалгаар, городки шэдэлгээр, волейбол, баскетбол, футболоор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд болохо. Мүрысөөндэ хамтадаа мянганhаа дээшэ спортсмен хабаадалсаха. Мүн эндэ эдеэ хоол элбэгээр дэлгээгдэхэ, предприяти, эмхи зургаануудай уран hайханай коллективүүд hайндэрэй наада зугаа харуулха.

◆ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр республикын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхэ юм. Үглөөнэй 10 часhаа эхилхэ мүрысөөндэ хотын спортын бүлгэмүүдэй хүнгэн атледүүд хабаадаха.

◆ «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ «арhан бүмбэгын» шанда хүртэхын түлөө hурагшадай дунда эхилhэн наадан үргэлжэлүүлэгдэхэ.

◆ Улаан-Үдын аяншалга болон экскурсиин бюрогой хүдэлмэрилэгшэд теплоходоор Сэлэнгэ мүрэниие үгсэн Новоселенгинск хүрэтэр хэдэн бүлэг аяншалагшадые абаашахаар хараална. Тиихэдэ Волгоградай, Шэтын, Благовещенскын бүлэг аяншалагшад Улаан-Үдэ хототой танилсахаяа мүнөөдэр ерэхэ. Эдэнэрhээ гадна Москва, Новокузнецк, Благовещенск, Шэтэ хотонуудай ажалшад «Улаан-Үдэ», Байгалай эрьедэхи «Максимиха» гэжэ аяншалагшадай баазануудта амаралтаяа дүүргэхэнь.

Манай корр.

ЕХЭ АЖАЛ ХЭХЭ

Буряадай гүрэнэй багшанарай, хүдөө ажахын, Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой болон технологическа институдуудай дүн хамта 600 студентhээ бүридэhэн студентнэрэй барилгын суглуулагдамал отряд Камчатска область мордобо. Тэдэнэр загаhанай консервын комбинадта, мүн лэ загаhа олзоборилгын бусад ажалда хабаадаха юм.

Байгша оной ажалай семестртэ Буряад оронойм най студентнэр 5 гаран миллион түхэригэй ажал хэхэ түсэбтэй. Тэдэнэрэй ажаллаха гол газарнууд гэхэдэ, промышленна предприятинууд, байрын гэрнүүд, hургуулиин байшангууд болон малай байранууд болоно. Республикымнай студентнэр Монгол ороной барилгануудта мүн лэ хабаадаха.

Б. ЦЫДЫПОВ.

ААДАР БОРОО ҮРГЭЛЖЭЛХЭНЬ

Байгша оной июниин 28-най hүни эхилhэн хура бороо үглөөгүүр болотор орожо, гандажа захалhан ургасада нилээдгүйхэн амисхал оруулба. Хоногой туршада Загарайн районой Элхи, Шэнэ-Хүрбэ, Захааминай районой Санага, Цакир нютагуудта 1—3 миллиметр хүрэтэр хура бороо оробо. Тиихэдэ Хориин районой Удинскда, Закаменскда, Турунтаево тосхондо — 5—6, Бэшүүрэй, Түнхэнэй районуудта, Гусиноозерск хотодо—7—8, Улаан-Үдэ, Хяагта хото шадар—11—12, Петропавловка, Кабанск, Тарбагатай, Бэшүүрэй районой Охин-Булагта аадарлаhан, 20—22 миллиметр хүрэтэр хура бороо оронhон байна.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 1-hээ 5 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ,

ИЮЛИИН, 1
ДАЛАЙН БА ГОЛ МҮРЭНЭЙ ФЛОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40—«Зарядкада зогсогты». 9.55 — Баримтата фильм. 10.25 — Баскетболоор уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүл. СССР-эй ба Италиин суглуулагдамал командануудаа. 11.05 — «Будильник». 12.35 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.35— «Элүүр энхэ байлга». 13.20—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 13.50 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.50 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.20 — «Посейдон» спешит на помощь»—үхибүүдтэ фильм. 16.20 — Баримтата фильм. 17.10 — Мультфильм. 18.00—«Эстониин ССР-эй совет ба партийна эмхинүүдэй ажалшадай бэшэгүүд, дурадхалнууд болон гомдолнууд тушаа ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай». 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — «Мүнөөдэр—Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко хабаадаха. 20.15—Хүгжэмтэ дамжуулга. 21.00 — «Аяншалагшадай клуб». 22.00—«Время». 22.35 — «Гадаадын эстрадын аялга дуунууд». 23.35—«Архангельское» гэжэ музей-усадьба.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 —«Зарядкада зогсогты!». 9.20—Баримтата фильм. 10.00—«Ород хэлэн». 10.30—Арадай дуу, хатарай «Ровесник» гэжэ ансамблиин концерт. 10.55 — Баримтата фильм. 11.10 — РСФСР-эй арадай артист И. Ойстрахай ба Москвагай Гүрэнэй филармониин академическэ симфоническа оркестрэй концерт. 12.05—«Ан амитадай аймагта». 13.05 — «Бултанда зорюулагдаhан стадион». 13.35—«Шог зугаанай үдэшэ». 15.05— Уhан дээгүүр санаар hолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 15.35 — Гайхамшагта совет гүйсэдхэгшэд — Ленинскэ шангай лауреадууд. Е. Нестеренко дуулаха. 16.35 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 17.05 — «Атланты и Кариатиды»— 4 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.35— Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 19.10—«Музейнүүд болон выставкын залнуудаар». 19.40 — Мультфильм. 19.50 —«Если есть паруса»—уран hайханай фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — Баримтата фильм. 22.45— Ногоон дээрэ хоккейгээр наадалгаар уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүл. ГДР-эй ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. 23.20—Концерт. 23.30—Спортивна дамжуулга. 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) «Днепр».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Футболой шэнжэлэл. 10.25 — Баримтата фильм. 10.55 — «Хореографическа фантази». 11.40 — «Расставаясь с детством»—уран hайханай фильм. 12.55 — Шэнэ hонин (13.00 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35—СССР болон Вьетнамай Социалис Республика хоёрой хоорондохи хани барисаан ба экономическа харилсаа холбоон тухай баримтата фильм. 16.05 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». 16.45—«Четыре танкиста и собака» олон серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. «Экипаж». 17.40—«ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ хайшан гэжэ hурганаб. 18.10— Д. Кобалевский. Оркестртэй хамта скрипкэ дээрэ наадагдаха концерт. 18.30—«Эжын hургуули». 19.00—Минскын фашис булимтарагшадhаа сүлөөлэгдэhөөр 40 жэлэй ойдо. «Минская баллада»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.30— Экономикын шэнжэлэл.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 20.10 — Республикын нуур сөөрэмүүдтэ загаhа үсхэбэрилгэ тухай. 20.35—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 21.00 — С. Михалков. «Пощечина». Москвагай сатирын театрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — Фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.30 — «Тайна древних пещер» — баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.40 — «Если есть паруса» — уран hайханай фильм. 10.50 — «Будильник». 11.20 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 11.50 — РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестрэй концерт. 12.25—«Ород хэлэн». 12.55—«Раннее, раннее утро» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 14.05—Түүхын хуудаhанууд. «Эжын алдар соло». 14.55—Эб найрамдал ба залуушуул. 15.30—«Борис Гмыря»—фильм-концерт. 16.25— Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 18.05 — Түймэр сараха темэдэ баримтата фильм. 18.45 — «Найдал»— дуу, хатарай арадай ансамбль.

Москва. 19.30 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — «Хүнүүд ба ажал хэрэгүүдынь». 20.30 — Футболой шэнжэлэл. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Баримтата фильм. 21.30 — Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 22.00—«Время». 22.35 — «Долгий путь» — уран hайханай фильм. 23.55 — Ленинградай гүрэнэй М. Глинкын нэрэмжэтэ академическэ капеллын концерт. 00.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Факел» (Воронеж) — «Металлург» (Запорожи).

ВТОРНИК, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.15— С. Михалков. «Пощечина»—фильм-зүжэг. 12.05 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 12.40— Шэнэ hонин. (12.45 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.20 — Орёл хотоhоо баянистнуудай трио наадаха. 16.45— «Четыре танкиста и собака» — олон серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. «Радость и горе». 17.40 — Бултанда зорюулагдаhан стадион. 18.10 — «Дохёогоо, үгыт, горнистнууд».

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Байгал». — нютагуудай hонин. 18.50 — Хүгжэмтэ дамжуулга.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 — «Часы остановились в полночь» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35—Баримтата фильм. 23.10 — Гүрэнэй М. Пятницкиин нэрэмжэтэ ород арадай академическэ хоорой концерт. 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Дни и ночи границы» — баримтата фильм. 9.50 — «Долгий путь» — уран hайханай фильм. 11.10 — Мультфильмнүүд. 11.35— «Арадай аялга дуунууд». 11.50 — В. А. Жуковский. Шүлэгүүд ба балладанууд. 12.40— «Раннее, раннее утро»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 13.40 — «Шатарай hургуули». 14.15—Француз хэлэн. 14.45 — Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Минскын тракторна заводой слесарь Е. И. Климченкэтэй hурагшад уулзаха. 15.25—«Здравствуй, цирк».— фильм-концерт. 16.25 — Музейнүүд болон выставкын залнуудаар. 16.50 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Экран» — теле-суглуулбари. 18.30— «Фитиль».

Москва. 18.40 — «Виктор Пушкарев — хүдэлмэришэн» — баримтата фильм. 19.30 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.45—Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — Концерт.

Улаан-Үдэ. 20.20 — Бассейнэй байгаалиин нөөсэнүүдые хэрэглэхэ асуудалнуудаар научна конференцидэ хабаадагшад телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусана.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00 — «Время». 22.35 — «Карусель»—уран hайханай фильм.

СРЕДА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.05— «Аяншалагшадай клуб». 11.05 — «Часы остановились в полночь»—уран hайханай фильм. 12.45—Шэнэ hонин. (12.50— хүрэтэр). 15.15—Шэнэ hонин. 15.35 — «Тэмсэлшын үдэр» — киноочерк. 15.50—Ю. Олеша. «Ни дня без строчки». 16.45 — «Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. «Где мы, там граница». 17.40 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.10 — Концертын залда — hурагшад. 18.40 — Эб найрамдал ба залуушуул. 19.15—«Зураг бүхэндэнь—наран».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 20.10 —«Арадай хиналтын экран».

Москва. 20.40 — Минскын фашис булимтарагшадhаа сүлөөлэгдэhөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 — «Илла. Пункт наблюдения» — 3 серитэй уран hайханай фильм 1-дэхи сери. 23.30 — «Граждан авиациин онсо шухаг самолёдуудые шэнэдхэхэ тухай». 23.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.30—«Карусель» — уран hайханай фильм. 10.45 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhанай». 11.25 — Фильм-концерт. 11.55 — С. Маршак. «Дуратай шүлэгүүд». 12.25 — Баримтата фильм. 12.55—«Раннее, раннее утро»—үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. 14.00— Немец хэлэн. 14.30—«Гэр бүлэ ба hургуули». 15.00— Арадай инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 15.20— «Прометейн үг залгамжалагшад». 16.20 — Баримтата фильм. 16.40—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 18.20—hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 18.50—44-дэхи hургуулиин hурагшад «Электромашина» заводой цехүүдтэ хүдэлмэришэдтэй уулзаха.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00—Эрдэм ухаан ба ажабайдал.

Улаан-Үдэ. 20.40— Таанадта агитаторнууд болон политинформаторнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 —Уран зураашад тухай хөөрөөн. РСФСР-эй арадай уран зурааша И. Симонов. 21.45— Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35—«Сын Оки»— хүгжэмтэ фильм.

ЧЕТВЕРГ, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.25 — Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн. 11.25 — И. Брамс. Хүгжэм. 12.15 — «Фарфор Узбекистана» —баримтата фильм. 12.35— Шэнэ hонин (12.40 хүрэтэр). 15.15— Шэнэ hонин. 15.35 — «Мүнөөдэрэй Алжир» — киноочерк. 16.00—«...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhанай». 16.45—«Четыре танкиста и собака» — олон серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. «Собачий коготь». 17.40 — «Бултадаа—эбтэй бүлэбди».

Улаан-Үдэ. 18.00 —«Байгал» — нютагуудай hонин. 18.10 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.30—Россин бүридэлдэ Буряад ороной hайн дураараа орохоор 325 жэлэй ойдо «Баргажанай газар дээрэ». 19.05—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.30 — Мультфильм. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Русская песня» ансамблиин концерт. 21.10—Ажал эмхидхэхэ бригадна аргануудые нарижуулан hайжаруулха талаар «Уралмашзаводой» дүй дүршэл тухай. 22.00 — «Время». 22.30—«Илла. Пункт наблюдения» —3 серитэй уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 23.35 — Фильм-концерт. 23.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футболоор сезоной кубок. «Шахтер»—«Днепр».

ТАСС · АПН ХИЛЫН СААНАhАА

СОВЕТ-ЛАОСОЙ ХАРИЛСААЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ

ВЬЕНТЬЯН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын Лаосой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Кейсон Фомвихантай Москвада уулзаhан тухайнь Лаосой олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд мэдээсэнэ. Хоёр ороной дотоодын болон гадаадын политикын асуудалнуудаар hанамжануудаа нүхэд ёhоор халан абалсалга аха дүүгэй хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрбэ.

НРПЛ-эй ЦК-гай орган—«Пасасон» газетын тэмдэглэhэнэй ёhоор, КПСС-эй, НРПЛ-эй хоорондохи, хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоон улам үргэдэжэ байна. Совет-лаосой харилсаае саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ Москвада үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ.

НРПЛ, Лаосой правительство болон арад зон КПСС-эй ба Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политикые бүрин хүсэдөөр hайшаан дэмжэнэ, Лаосто үнэн зүрхэнэй туhаламжа үзүүүлhэнэйнь түлөө гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэжэ байhанаа мэдүүлнэ.

РКП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БУХАРЕСТ. Румыниин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум эндэ болобо.

1986—1990 онуудта СРР-эй хүгжэлтын табан жэлэй түсэбэй, социально-экономическа хүгжэлтын түсэбэй, 1985 ондо ороной хүдөө ажахые, эдеэ хоолой промышленностиие, үйлэдбэриие ба ой модоной ажахые хүгжөөлгын түсэбэй директивэнүүдэй проектнүүдые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээд, hайшааhан байна.

Румынида хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгын гол үндэhэ hуури тогтоохын тула эрхэ байдал хангаха гээшэ шэнэ табан жэлэй гол зорилго болоно гэжэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад тэмдэглээ. Иимэ зорилготойгоор эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын шэнэ туйлалтануудые нэбтэрүүлhэнэй, материальна ба хүнэй бүхы нөөсэ хүсэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэhэнэй ашаар общественна үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхөөр хараалагдана.

РКП-гэй ээлжээтэ, XIII съездые 1984 оной ноябриин 19—23-да зарлаха гэhэн тогтоол баталагдан абтаа.

РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушеску пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

СТОКГОЛЬМЫН КОНФЕРЕНЦИ

СТОКГОЛЬМ. Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдээр, буу зэбсэгүүдые хураха талаар Стокгольмын конференциин пленарна заседани дээрэ совет делегациин гэшүүн Б. С. Иванов үгэ хэлэбэ.

Европо түбидэхи сэрэгэй хемороо зүришэлдөөе hуларуулха талаар шэглүүлэгдэhэн Советскэ Союзай шухала дурадхалнуудта Стокгольмын хуралдаанда хабаадагшадай гол анхаралые тэрэ хандуулба. Сэрэгэй гаргашануудые дээшэлүүлхэгүй, тэдэниие хороохо тухай, химическэ буу зэбсэгүүдhээ Европые сүлөөлхэ тухай, Европын элдэб районуудта ядерна буу зэбсэггүй зононуудые байгуулха тухай дурадхалнууд эдэ хэмжээнүүдэй дунда шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

США болон НАТО-гай сэрэгэй гаргашануудые улам үргэдхэжэ байhан ушарынь Европын ба бүхы дэлхэйн арадуудта түбэг бэрхэшээлнүүдые ушаруулна, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай хэрэгтэ ехэ уршаг тойбо татана гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Тусхайлбал, ядерна ба юрын буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада, замбуулинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгые нэбтэрүүлгэдэ США жэл бүри айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Европодо сэрэгэй бэлэдхэлнүүдтэ мүнгэ hомололгоео дээшэлүүлхыень Холбоото Штадуудай Баруун Европын союзнигуудаа баадхажа байhыень дэлхэйн арадууд ойлгоно. Эдэ бүгэдэ Европо түбидэ этигэл найдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлнэгүй.

Ф. КАСТРЫН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

ГАВАНА. Хэрбээ арадуудай бэеэ даахан байдалые хүндэлэлгын гол ёhын, өөhэдтэнь таарама политическэ, ниитын ба экономическа байгуулалтые hунгаха гэhэн тэдэнэй эрхэнүүдэй сахигдаад байгаа hаань, эб найрамдал хангажа болоно гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастро мэдүүлбэ.

Демократическа партиhаа США-гай президентын тушаалда кандидадаар дэбжүүлэгдэхые оролдожо байhан ниитын ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Дж. Джексонтэй хөөрэлдөөнүүдые хэhэнэйнь hүүлээр үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ Кубын хүтэлбэрилэгшэ үгэ хэлэхэдээ, «Мүнөө социальна хубилалтануудые хэхын тула хэншье гадаадаhаа хүсэ хэрэглэжэ, баадхажа шадахагүй» гэжэ тэмдэглэбэ. Революциие нүүлгэжэ болохогүй гэжэ бидэ, революционернүүд мэдэнэбди. Энээн тухай хэлсэгдэдэг бүхы юумэн ехэ худал хуурмаг юумэн лэ. Гэбэшье арад бүхэнэй эрхэ сүлөөтэй болохо үдэр хэзээ нэгэтэ заабол хүрэжэ ерэхэл.

США-гай зонхилхы бүлэгөөрхид мүнөөнэй бодото байдалые ойлгохо, тэрэниие зүбшөөхэ ёhотой гэжэ Ф. Кастро тэмдэглээ. США-гай ба Латиин Америкын хоорондохи харилсаае булимтаран эзэмдэлгэнүүд, сэрэгэй хамааралсалганууд, дарлалта мүлжэлгэ дээрэ тогтоожо болохогүй. Түбэй Америкын асуудалнууд үнгэрэгшэ зуун жэлhээ хойшо үргэлжэлhөөр.

Эндэхи түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада hомологдодог мүнгэ зөөриие ондоо хэрэгтэ гаргашалха, хүгжэжэ байгаа оронуудай экономическа ба социальна орёо байдалые шиидхэлгэдэ хэрэглэхэ шухала.

Түбэй Америкын кризисые гаталан дабахын тула эб найрамдалта харгы замуудые бэдэржэ олохо шухала. Энээниие бэелүүлхын тула Куба тэмсэнэ гэжэ Ф. Кастро журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа тэмдэглээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда Совет правительствын Мэдүүлгэ. «Шэнэ рекорд тогтоогдобо» — В. Юдинэй репортаж. БАМ-ай барилгашадта хандаhан Хандалга.

Хоёрдохи хуудаhанда «Коммунистнууд түрүү зэргэдэ»— Л. Табалаевай статья. «Генеральна подрядчик»—Э. Сосновскаягай статья. «Табан хурган мэтээр» —М. Бекетовэй статья. «Дабаае дабалга» — П. Лосевой статья.

Гурбадахи хуудаhанда «Корчагинска вахта дээрэ» —Б. Михайловай статья. «Хүүргэ баригшад Витимые гаталба» — В. Сенниковэй статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда «БАМ дээрэ вертолет үгы байгаа hаань...» Л. Неретинагай интервью. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд. Телевидениин долоон хоногой программа. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таhаг.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-04608. Заказ № 151. Индекс 04649.